

Srebrna medalja Apimondie, podeljena reviji Slovenski čebelar - Vancouver 1999

Mednarodni čebelarski kongres Apimondia,
Ljubljana, 24.-29. avgust 2003

letnik CIII - leto 2001

9

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4497

Vlado Pušnik: Čebelarški center na Brdu pri Lukovici dobiva svojo dokončno podobo 253

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Milan Vajda: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v septembru 256

Stane Plut: Čebelarjeva opravila v AŽ panju v septembru 257

Mira Jenko – Rogelj: Veterinarski nasveti za september 259

POSVETOVANJE ČEBELARJEV

Josef Ulz: Primerjava pravnega in tržnega vidika ter možnosti čebelarške dejavnosti v Evropski uniji, zlasti za male čebelarje (I. nadaljevanje) 260

Janez Mihelič in Milan Runtas: Petdeseti redni letni občni zbor Čebelarške zveze Slovenije (III. nadaljevanje) 262

Franc Šivic: Na Siciliji so zborovali čebelarji sredozemskih držav 264

Franc Šivic: Nova čebelarška knjiga v Italiji 265

Anton Pogačnik: Seminar o tehnologijah čebelarjenja, gozdnem medenju in izrabi čebeljih paš 266

Milan Meglič: Promocija nove blagovne znamke na sejmu v Kranju 267

IZ TUJE LITERATURE

Peter Molan (prev. Jurij Senegačnik): Zakaj med deluje kot zdravilo (I. nadaljevanje) 268

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Marjan Debelak: Zdravljenje trotave družine 270

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Vojko Čeligoj: Iz tradicije v prihodnost – bo »Med izpod Snežnika« zaščitena znamka? 271

Norbert Jedločnik: Bistriški čebelarji na delovni akciji 273

Milan Runtas: Pogled na 15 let tajnikovanja 273

ZA MLADE ČEBELARJE

Jožefa Herman: Drugi čebelarški tabor »Čebelko 2001« na DOŠ Prosenjakovci 275

V SPOMIN

MALI OGLASI 282

Vlado Pušnik: The Beekeepers' Centre at Brdo pri Lukovici Is Getting Its Final Touches and Nearing Completion

THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS

Milan Vajda: Beekeepers Jobs in Multiple-Story Hive in September

Stane Plut: Beekeepers Jobs in AŽ Hives in September

Mira Jenko - Rogelj: Veterinary Advice for September

BEEKEEPERS' CONFERENCES

Josef Ulz: Comparison of Legal and Market Viewpoint and Prospects for Beekeeping Trade within the EU, particularly for Small Commercial Beekeepers (Part I)

Janez Mihelič and Milan Runtas: The 50th Annual General Meeting of the Beekeepers' Association of Slovenia (Part III)

Franc Šivic: A Conference Took Place in Sicily, where Beekeepers from Mediterranean Countries Met

Franc Šivic: A New Beekeeper's Book in Italy

Anton Pogačnik: A Course on Forecasting Honeydew Flows and Taking Advantage of Bee Foraging

Milan Meglič: Promotion of a New Trade Mark at the Kranj Fair

FROM FOREIGN LITERATURE

Peter Molan: Why Honey Has the Effect of a Medicine (Part I)

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

Marjan Debelak: Treating a Colony with a Drone-laying Queen

FROM SOCIETY LIFE

Vojko Černigoj: From Traditional Practices into the Future – Shall the »Snežnik foothills Honey« Become a Trademark?

Norbert Jedločnik: The Beekeepers from Bistra Were Involved in a Working Bee

Milan Runtas: A Retrospective of 15 Years' Doing of Secretarial Work

FOR THE YOUNG BEEKEEPERS

Jožefa Herman: The Second Beekeeper's Camp »Čebelko 2001« at the Prosenjakovci Primary School

IN MEMORIAM

SMALL ADVERTISEMENTS

Foto: J. Mihelič

ČEBELARSKI CENTER NA BRDU PRI LUKOVICI DOBIVA SVOJO DOKONČNO PODOBO

Prizadevanje in požrtvovalnost slovenskih čebelarjev, vodstva ČZS in gradbenega odbora sta dala sad, ki sta si ga zelo želeli dve generaciji čebelarjev, saj bodoči Čebelarški center Slovenije že dobiva svojo dokončno podobo. Končana je velika večina gradbenih del, vključno s fasado objekta in kanalizacijo. Za to, da je bila letos zgrajena tudi kanalizacija, in to celo pred rokom oz. obljubljenim terminom, ima velike zasluge občina Lukovica s celotno vodstveno ekipo in z županom Živkom Burjo na čelu. Čebelarji smo občini Lukovica zelo hvaležni, ker je v letošnji program vključila kanalizacijo na Brdu.

Letos končujemo vsa groba gradbena dela, pred nami pa so še številna zaključna dela, ki bodo zahtevala še veliko finančnih sredstev. V objektu so končane primarne inštalacije, tudi kanalizacija, ki jo je bilo treba zaradi dveh prizidkov na novo projektirati. Pri tem nam je precej pomagal tudi Razvojni zavod Trzin, ki na objektu izvaja gradbena dela.

Še posebej zdaj, ko nam ob koncu graditve oziroma pri zaključnih notranjih delih zmanjkuje namenskih sredstev, obljubljene dotacije za dokončanje objekta pa od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano žal še nismo prejeli, čeprav bi jo zelo nujno potrebovali.

Do jeseni bo treba urediti še okolico, položiti robnike in tlakovati poti, v stavbi sami pa bi gradbeni odbor vsaj del le-te rad usposobil za vselitev strokovnih služb Čebelarške zveze Slovenije. Za to pa je treba opraviti še nekatera končna dela, vsaj v delu stavbe, tako da bi se bilo možno vanj vseliti še pred zimo.

Vse bo odvisno seveda od dotoka sredstev, zato gradbeni odbor prosi predvsem upravne odbore čebelarških društev, seveda pa tudi čebelarje posameznike, da se na sejah dogovorijo in del deponiranih finančnih sredstev društev odstopijo ali po dogovoru o višini obresti, posodijo ČZS za končanje objekta Čebelarškega centra.

Ta hip gradbeni odbor najbolj potrebuje podporo tako društev kakor tudi čebelarjev, kajti s skupnimi moči bomo lahko že letos uresničili del naših načrtov.

Želimo, da bi se vse komisije, upravni odbor, vse službe in čebelarji čim prej lahko sestajali v našem Čebelarškem centru Slovenije.

Predsednik gradbenega odbora
Vlado Pušnik

BORZA PRISPEVKOV ZA ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE

Gradbeni odbor išče in prosi čebelarstva društva in čebelarje, da prispevajo za Čebelarški center Slovenije, in sicer:

Šestkotne betonske tlakovce in robnike ter ekipe za polaganje le-teh.

Železne drogove za zastave, visoke šest metrov, s škripčevjem za dvig in spust zastav in mehanizmom za obračanje zastav po vetru.

Klopi in mize – zložljive ali iz obdelanih polovic kostanjevih, hrastovih ali drugih ustreznih debel.

Čebelnjak, zgrajen po načrtih, z apikomoro za apiterapijo ali brez nje. Pri izdelavi čebelnjaka se lahko poveže več društev, poleg tega pa predlagamo, da se dogovorijo o tem, kaj bo prispevalo vsako društvo. Tako lahko v enem društvu izdelajo ostrešje, v drugem zberejo denar za panje, tretje društvo prispeva les, četrto pa mojstre, ki bodo izdelali čebelnjak. Doslej so se **za prispevek v obliki čebelnjaka** odločila tri čebelarstva društva: **ČD Grosuplje, ČD Lukovica in ČD Domžale** ter znani mariborski čebelar **Janez Brvar**, ki bo čebelnjak prispeval sam.

Tudi prispevki v obliki različnih izdelkov **umetnega kovaštva** so zelo dobrodošli, predvsem okenske mreže in podobno, zato prosimo tistega, ki bi lahko prispeval sredstva v obliki umetno kovanih izdelkov, da to sporoči predsedniku gradbenega odbora **Vladu Pušniku, po telefonu št. 041/ 610-110**.

Star tipičen slovenski čebelnjak s kranjci; tega bi radi postavili v spominski del parka pri Čebelarškem centru Slovenije. Poleg tega prosimo čebelarje, naj za Center podarijo tudi stare kranjce in druge panje, orodja, staro literaturo, končnice in druge zanimivosti s področja čebelarstva, ki imajo izobraževalni pomen in bodo razstavljena v prostorih ČCS.

Za stalno razstavo v Centru zbiramo po dva izvoda vseh tiskanih publikacij, ki so jih izdala društva, predvsem almanahov, biltenov društev, starih nalepk za kozarce za med in slikovni material.

Vsi darovalci pokličejo tajništvo **ČZS** po telefonu, **št. 01 421 79 40**, da se bomo dogovorili o načinu prevzema. Imena vseh darovalcev bomo objavili tudi v eni od prihodnjih števil Slovenskega čebelarja.

Gradbeni odbor se zahvaljuje vsem, ki se bodo odločili pomagati pri izvedbi navedenih nalog, kajti le v slogi je moč.

**ČZS in gradbeni odbor
Čebelarškega centra Slovenije**

PROSTOVOLJNI PRISPEVKI za Čebelarški center Slovenije

Posamezniki so na naš račun nakazali: Stanislav Gorenc, Šmarješke Toplice 98.595 SIT, Mira Jenko-Rogelj, Cerklje 16.500 SIT, Milan Meglič, Gozd Martuljek 18.000 SIT, Jože Rihar, Ljubljana 10.000 SIT, Nedeljko Terzić, Ljubljana 5.000 SIT, Janez Poklukar, Tržič 42.400 SIT, Pavle Zdešar, Ljubljana 153.500 SIT, Janez Mihelič, Domžale 15.300 SIT, Jože Ribizelj, Šmartno ob Paki 1.000 SIT, Milan Runtas, Beričevo 3.400 SIT, Avgust Gril, Grosuplje 1.000 SIT, Ivan Bračko, Maribor 5.000 SIT, Niko Željko, Logatec 2000 SIT, Stane Pšajd, Lukovica 2000 SIT, Andrej Gostiša, Vrhnika 1.850 SIT.

Čebelarstva društva so prispevala: ČD Barje 23.000 SIT, ČD Črnomelj 30.000 SIT, ČD Ig 20.000 SIT, ČD Kanal-Brda 40.000 SIT, ČD P. P. Glavar, Komenda 60.200 SIT, ČD Krka-Novo mesto 15.000 SIT, ČD Ljutomer 10.000 SIT, ČD Planina pri Sevnici 20.000 SIT, ČD Dolomiti, Polhov Gradec 50.000 SIT, ČD Prevalje 11.000 SIT, ČD Puconci 10.000 SIT, ČD Sežana 50.000 SIT, ČD Slovenske Konjice 7.500 SIT, ČD Šempeter 6.000 SIT, ČD Tolmin 20.000 SIT.

Posamezniki v čebelarških društvih pa so prispevali: ČD Borovnica – po 1.000 SIT Rudi Cerk, Igor Debevec, Jože Duršević, Rudi Ferkoj, Anton Hren, Franc Klančar, Anton Kovačević, Anton Lenarčič, Irena Nemeč, Janez Ofentavšek, Franc pelko, Franc Poderžaj, Jože Trček in Anica Turšič; 2.000 SIT Bogdan Jereb, Anton Osterc, Anton Rahne, Jože Rajšp, Ljubo Struna in Damjan Turšič; **ČD Kočevje** – po 500 SIT Zuhdija Bečić, Miha Klarič, Anton Knavs, Bojan Knavs, Anton Marinčič, Franc Merhar, Ivan Struna, Vinko tomšič; 1.000 SIT Ivan Šmalcelj, Peter Šneler, Jože Štinec, Jože Jakšič, Janez Kojek, Ivan Konda, Dušan Križman, Drago Mavhar, Jože Nagu, Viktor Pešelj, Anton Rajšel, Jože Ritlop, Simo Vukojevič; 1.500 SIT Boštjan Janež in Saša Čagljevič, 2.000 SIT Cveto Polajnar, 2.500 SIT Jože Zaletel, 3.000 SIT Viljem Maček in 5.000 SIT Jože Grabrijan; **ČD Litija** – 2.500 SIT Jože Dernovšek, 1.500 SIT Marjan Čož, Lado Gorše, Franc Grošelj, Stanislav Mahkovec, Leopolda Pintar, Ivan Retar, Marko Samec, 1.000 SIT Jože Dobravec, Janez Tehovnik, Marjan Šuštar, Boris Bevc, Franc Dremelj, Damjan Groznik, Peter Kokošar, Jože Koritnik, Andrej Mohar in po 500 SIT

Vinko Bevc, Vinko Jerant, Alojz Kavčič, Rajko Knežević, Zdenko Kocjan, Alojz Koprivnikar, Jože Majcen, Štefan Mandelj, Franc Mizori, Jože Potisek, Stane Tomažič, Franc Vidic, Avgust Cisar in Jani Dremelj; **ČD Lj-Bežigrad** – 1.000 SIT Stanislav Levstek in po 500 SIT Matija Čemažar, Franc Šivic, Andrej Dolničar, Slavko Fratrik, Stanko Hajdinjak, Zdravko Hribernik, Jože Jeraj, Ivan Jurkovič, Janez Klemen, Jože Kralj, Fedor Lužovec, Danilo Pečar, Anton Rems, Jože Simčič, Boštjan Sojer, Jože Sojer, Janko Urbanc in Ivo Vukelič; **ČD Moste-Polje** – 500 SIT Anton Gale, 1.000 SIT Marjan Železnikar, Anton Švigelj, Lovro Alauf, Anton Birk, Gabrijel Bolnar, Jože Cebin, Anton Gašperšič, Miro Golob, Marjan Gregorič, Karel Grosek, Andrej Hudoklin, Rudolf Juvan, Marija Keber, Tone Krašna, Anton Kremesec, Karel Lah, Ana Levičnik, Milan Marguč, Jože Novak, Miro Prošek, Rudi Rednak, Franc Trop in Milan zupančič, 2.000 SIT Franc Čeladin in Janez Adamič, 3.000 SIT Vinko Andovec, Tine Bozja, Stane Jančar, Franc Jere, Jože Klančar, Srečko Progar, Jože Rus in Pavle Zaletel ter 5.000 SIT Franc Bricej; **ČD Nova Gorica** – 800 SIT Jože Kosovel, 2.000 SIT Izidor Strosar in Jožef Volk ter 4.000 SIT Jovo Božič; **ČD Postojna** – 500 SIT Rafael Baraga in Jože Čič, po 1.000 SIT Miloš Žagar, Vincenc Ženko, Matjaž Žitko, Izidor Škerjanc, Rafael Andrejašič, Zmaga Bajc, Karlo Filipčič, Livij Knafelc, Franc Lešnjak, Ludvik Lulik, Adolf Milharčič, Stojan Matičič, Andrej Milavec, Miro Penko, Anton Poljšak, Pavla Simšič, 2.000 SIT Jakob Simčič, Franc Šturm, Miro Konobelj, Ljudmila Oblak, Jože Simšič in Dušan Vatovec ter 4.000 SIT Miro Cetina in 5.000 SIT Janko Otoničar ter Ferdinand Premrl; **ČD Prevalje** – 500 SIT Rudi Veber, 1.000 SIT Jože Dobrodel, Franc Gornik, Maks Hudopisk, Jakob Ivartnik, Rudi Kert, Maks Potočnik, Janez Rifel, Ivan Veselko, Rudolf Vogel in 1.500 SIT Milan Ročnik; **ČD Ptuj** – 400 SIT Franc Potrč, 500 Aljoša Kramberger, 900 SIT Alojz Arko, Mirko Ciglar, Marija Horvat, Stanko Meglič, Emil Tomašič, Janez Vertič, Milan Voda, 1.000 SIT Stanko Gregorec in Štefan Zelenko, 2.000 SIT Ivan Jurgec in 5.800 SIT Srečko Rupnik; **ČD Puconci** – po 1.000 SIT Franc Šoštarec, Danilo Bedek, Štefan Benko, Jože Bukovec, Karel Car, Franc Cmor, Štefan Harkal, Jože Horvat, Jože Kuhar, Drago Kuronja, Štefan Maček, Ferdinand Merklin, Jože Morec, Čebelarški krožek osnovne šole, Štefan Palatin, Franc Panker, Franc Prosič in Štefan Varga; **ČD Rače** – po 1.000 SIT Miro Žgalin, Stanko Šubernik, Anton in Jože Žuraj, Ivan Bubšek, Ivan Bevc, Anton Bračko, Jože Brezovšek, Jože Brumec, Vekoslav Cee, Stanislav Cvetko, Alojz Firbas, Jože Fošner, Ivan Gerečnik, Franc Gradišnik, Milan Hameršek, Franc Hergan, Herman Jakolič, Danilo Kraner, Jože Majal, Ivan Marčič, Franc Pauman in Albert Pipenbaher ter 5.000 SIT Janko Pislak; **ČD Radlje** – po 200 SIT Ivan Leitinger, 1.000 SIT Haide Begič, Karel Ficko in Ivanka Vomer, 3.000 SIT Milan Pitino in Janko Verdinek ter 5.000 SIT Marko Glazer; **ČD Slovenska Bistrica** – po 1.000 SIT Jože Kotnik, Jože Sekolec, Pavel Zafošnik, 2.000 SIT Teodor Majav in Jože vostner, 4.000 SIT Anton Primc ter 5.000 SIT Alojz Šrešnar in Marjan Strehar; **ČD Stična** – po 500 SIT Janez Škufca, Janez Bajc, Avgust, Drago in Miha Blatnik, Franc Bobnar, Anton Ceglar, Cistercijski samostan, Franc Groznik, Vlado Horvat, Alojz Janežič, Marko Kamnikar, Ludvik in Valentin Kastelic, Alojz in Jože Lampret, Marjan Marolt, Lojze Miklič, Slavko Nered, Janez Omejc, Željko Perko, Marija Piskule, Alojz Plantarič, Milan Podobnik, Vinko Sever, Jože Skubic, Milivoj Stojanovič, Anton Vencelj in Franc Zaletel; **ČD Tišina** – po 1.000 SIT Franc Dervaric ter 2.000 SIT Jožef Andrej in Avgust Sinic; **ČD Mlinšek, Velenje** – 1.000 SIT Franc Klauzner, Janez Ledinek, Ivan Rihter, Jože Veler, 2.000 SIT Gvido Špeh, Rudi Cvikel, Edo Stropnik, 3.000 SIT Milan Sivka in 5.000 SIT Martin Mesko; **ČD Velka-Sladki vrh** – po 800 SIT Dušan Barač, 1.000 SIT Franc Žlaber, Franc Šlebingar, Franc Šrumpf, Karel Šuman, Franc Breg, Franc Fekonja, Jože Gaube, Srečko Heričko, Franc Kavčič, Edi Rebernik, Franc Zasler, 2.000 SIT Albin Štribl, Martin Raduha, 3.000 SIT Dominik Škof in Jože Nekrep; **ČD Videm-Dobrepolje** – po 1.000 SIT Jože Andolšek, Joži Fabjan, Rajko Gruden, Anton Šuštar, Marko Cimerman, Anton Erčulj, Anton Fabjan, Franc Kljun, Metod Kovač, Alojz Kralj, Janez Krizman, Anton Meglen, Alojz in Marko Miklič, Janez Okoren, Jože Strnad, Maks Vidmar, Tone vodičar in Jože Zupančič, 2.000 SIT Anton Adamič, Stane Godec, Franc Strah; **ČD Voljnik** – po 300 SIT Anton Podjavoršek, Herman Selčan, 400 SIT Janez Krulac, po 500 SIT Ivan Lebič, Vojko Žlavs, Janko Belak, Ivan Bindas, Rudi Blazinšek, Ferdo Doler, Jernej Fijavž, Sašo Glavan, Avgust Golob, Dušan Hudej, Tone Jastrobnik, Stanko Lipičnik, Vladimir Ljubek, Dani Miakar, Jože Petrej, Janez Pinter, Alojz Potočnik, Anton Rebernik, Franc Suholežnik, Andrej Trdina, Ivan Tradnik, Olga Vurcer, Albin Zagožen in Ivan Zorko, 1.000 SIT Miran Dobovišek, Jurij Kuzman, Vlado Flis, Viktor Gaber, Drago Koritnik, Franc Lemut, Franc in Jurij Novak, Milan Oprčkal, Oto Potočnik, Milenko Rojnik in Viki Smole, 2.000 SIT pa Štefan Jelenko, Robert Ceraj in Jože Lapornik; **ČD Vransko** – po 1.000 SIT Franc Čvan, Franc Čvan, Leopold Felicijan, Igor Krničnik, Roža Kladnik-Ciglar, Miroslav Kolar, Janez Kropivšek, Sašo Mihelič, Anton Novak, Dušan in Vlado Reberšek, Stane Učakar in Janko Vranič; **ČD Zgornja Kungota** – po 1.000 SIT Karli Šindenfeld, Branko Štifter, Jože Dobaj, g. Eder, Jože Fluher, Franc Hainc, Vlado Holc, Alojz in Jože Horvat, Jože Kaizer, Branko Kapun, Branko Oraič, Srečko Točaj in Jože Ušen; **ČD Šempeter pri Gorici** – 200 SIT Jožef Gorjan, 500 SIT Dušan Arčon, Dušan Harej, Josip in Radovan Kavčič, Ladislav Marušič, Emil Peric, Adela Stepančič, Bojana Uršič, 1.000 SIT Bogomil Boškin, Vojko Bric, Alojz Filiput, Dominik Gregorič, Oskar Hrast, Stana Jelen-Gec, Vladimir Konič, Jože Praček, Silvan Rogelja, Miloš Stepančič, Marjo Stubelj, Vladimir Vodopivec, 1.300 SIT Ciril Budihna, 2.000 SIT Rozalija Jelen, 3.000 SIT Peter Žigon in 5.000 SIT Radovan Birska; **ČD Sentjernej** – po 1.000 SIT Jože Jerak, Vinko Sajtl, Martin Šuštaršič, Polde Švalj, Darinko Brudar, Marjan Gorenc, Jože Jakše, Alojz Kocjan, Lojze Koligar, Petrer Luzar, Anton Pavlič, Dragica Prašnikar, Franc Rabzeli in Tone Simončič; **ČD Šmarje pri Jelšah** – po 1.200 SIT Karl Čebular, Ivan Šimunič, Franc Čretnik, Karl Andrešek, Stanko Arčiček, Janko Fras, Marjan Hostnik, Anka Jurjevec, Anton in Mihael Kampuš, Anton Kramperšek, Adolf Marš, Ignac Mikuš, Ivan Miakar, Franc Nuncič, Anton Ogrizek, Leopold Pesko, Alojz Pevec, Slavko Tirgusek in Mihael Zakošek; **ČD Trebnje** – po 1.000 SIT Alojz Kastelic, Anton Kužnik, Franc Lah, Jožica Marn, Franc Vehar, Alojz Vencelj, 2.000 SIT Ladislav Stopar in 5.000 SIT Jože Grmovšek.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V SEPTEMBRU

Milan Vajda, čebelarski mojster – Metlika

V naravi se počasi končuje celoletna rast rastlin. Dnevi so krajši, noči daljše, v okolju postaja hladneje, zlasti ponoči, to pa je tudi obdobje, ko se v razvoju čebelih družin zgodijo velike spremembe. Družine se pripravljajo na zimo.

V tem obdobju, sicer v različnih krajih časovno nekoliko različno, zadnjič v sezoni točimo. Vsak čel-

belar si na podlagi pridelanega medu in drugih čebeljih pridelkov že lahko izdela svojo bilanco uspeha in razmišlja o čebelarjenju v prihodnjem letu. Po zadnjem točenju, to je po večini avgusta ali septembra, je treba vse pripraviti za krmljenje čebel. Glede na to je treba vse čebelje družine temeljito pregledati in ugotoviti, v kakšnem stanju so. Če ima družina slabo matico, je zdaj zadnji čas za zamenjavo le-te s kakovostno mlado matico, poleg tega pa moramo urediti čebelje gnezdo, morebitne satnice pomakniti na rob panja ali jih zamenjati z izdelanimi sati. Znano je namreč, da se zimska gruča čebelje družine raje oblikuje na zaleženih in praznih celicah kakor na satju, polnem medu. Čebele raje oblikujejo zimsko gručo v zgornjem delu panja in na zaleženem satju kot na deviškem satju.

Pomembno je tudi ugotoviti zdravstveno stanje čebel, morebitno okuženost z varoo, pozorni pa moramo biti tudi na druge čebelje bolezni. Če doslej, to je julija in avgusta, nismo zatirali varoe, je zdaj zadnji čas tudi za ta ukrep. Priporočam uporabo mravljične ali oksalne kisline. Če ju bomo uporabili pravilno, bodo zadovoljivi tudi rezultati zatiranja. Za podrobnejša navodila za uporabo obeh kislin in drugih sredstev povprašajte veterinarje, ki so na vašem območju pristojni za čebelarstvo. Če med pregledom čebeljih družin ugotovimo, da je v plodišču preveč medu, medene sate pomaknemo na rob plodišča ali jih odvezamemo in jih iztočimo. Manjkajočo zimsko zalogo nadomestimo s sladkorno raztopino. Upoštevati moramo, da čebelja družina porabi od oktobra do maja naslednjega leta najmanj 12 kg hrane. V tem letu so čebele nabrale veliko cvetnega prahu, tako da ga je v satju dovolj za njihove potrebe družine. Če pa posamezni čebelji družini, roju ali narejencu primanjkuje cvetnega prahu, lahko dodamo sat s cvetnim prahom iz tiste družine, v kateri ga je veliko. Dobro je, če pri sortiranju satja odstranimo sate s cvetnim prahom in jih dodajamo družinam zgodaj spomladi, ko v naravi, morebiti zaradi neugodnih vremenskih razmer, še ni dovolj peloda.

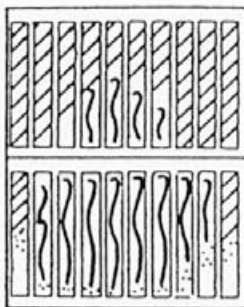
Za zimsko krmljenje čebeljih družin priporočam uporabo sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. To razmerje je namreč ugodnejše za čebele. Če je sladkorna razto-

pina gostejša, to čebelam skrajšuje življenjsko dobo. Za zimsko krmljenje ne priporočam uporabe medu ali beljakovinskih dodatkov za spodbujanje zaleganja matice, ker s tem povzročimo, da je v zimski zalogi preveč beljakovin, to pa ni dobro za zdravje čebel. Dobro je, če zadnjemu obroku hrane dodamo še po strok česna na družino in zdravila proti noseči. Sladkorna raztopina z dodatkom česna blagodejno deluje na čebele, tako pripravljene hrane pa čebele po navadi ne zavrnejo.

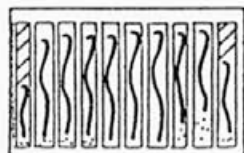
Če pri pregledu čebeljih družin v tem obdobju ugotovimo, da je družina brezmatična in že dlje časa trotava, je najbolje, da tako družino uničimo, ker čebele iz takega panja ne preživijo do pomladi.

Vsa opravila, ki jih moramo še postoriti ta mesec, moramo opraviti hitro in pri tem paziti, da ne spodbudimo ropanja, bodisi med bližnjimi čebelami bodisi iz sosednjega čebelnjaka. Najbolje je, da te posege opravimo zgodaj zjutraj ali proti večeru. Če opazimo, da se je začelo ropanje, začasno ustavimo vsa dela pri čebelah.

Skici prikazujeta pozno poletno oziroma jesensko ureditev čebelje družine brez uporabe matične rešetke. Če čebelja družina v tem obdobju zaseda dve nakladi, lahko takšne čebelje družine prezimujejo v dveh nakladah – skica št. 1. Pri slabših družinah je priporočljivo, da čebelja družina prezimi v eni nakladi – skica št. 2.

Skica 1: Večina čebeljega gnezda je v spodnji nakladi.

Skica 2: Prezimovanje narejence v eni nakladi.

Odvzamemo vse medene sate iz spodnje naklade in jih nadomestimo z zaleženimi sati iz zgornje naklade; če nam še ostanejo zaleženi sati, jih uporabimo za okrepitev.

Čebelarje družine z normalno velikostjo satnika bodo bolje prezimile v eni nakladi kot tiste z nižjimi satniki, ki naj bi prezimile največ v dveh nakladah. Pogoj za uspešno prezimovanje v dveh nakladah je pravilna ureditev gnezda ter zadovoljiva količina zdrave hrane. Če je matica med pašo zalegala v dveh nakladah, moramo v

takšnih čebeljih družinah središče gnezda preseliti v spodnjo naklado. Ti ukrepi so potrebni, tudi če je bila maticna rešetka med pašo nad prvo naklado. Pri čebeljih družinah, ki bodo prezimile v eni nakladi, lahko ob preselitvi del odveh čebel uporabimo za izenačevanje moči slabših družin.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ PANJU V SEPTEMBRU

Stane Plut – Semič

Dnevi se krajšajo in tudi nekoliko hladneje postaja, pozno poletne cvetlice so vse bolj redke. Zaradi naravne ure matice in manjšega dotoka naravne hrane v panj je v njem vsak dan manj zalege. Pri tem so sicer razlike med starimi in mladimi maticami, saj te več in tudi dlje zalegajo. Kakršno koli dražilno krmle-

nje in spodbujanje zaleganja je v tem mesecu nesmiselno. Če so bile julija in avgusta družine pravilno oskrbovane, so zdaj dovolj živalne, da bodo normalno preživele zimo. V družinah je iz dneva v dan manj čebel, saj kratkožive poletne čebele odmirajo, počasi pa jih zamenjujejo dolgožive, ki bodo preživele zimo in spomladi omogočile obstoj in razvoj družine. Čeprav se nam zdi, da bi moralo biti pozno zaleganje dobrodošlo, temu ni tako. Obilno zaleganje pozno v jesen v tem obdobju omogoča pretiran razvoj varoe, ki se je iz trotovske preselila v čebeljo zalego. Tako »pridelamo« veliko poškodovanih čebel in veliko število varoj, ki bodo do decembra ali spomladi lahko usodne za družine. Šibke družine je bolje pridružiti močnejšim, saj s tem prihranimo nepotrebne stroške za zimsko krmo.

Ker je podnebje v različnih delih Slovenije dokaj različno, se razlikuje tudi čas začetka krmjenja čebel za zimsko zalogo. Ponekod je treba to opraviti že avgusta, drugod pa se to opravilo lahko zavleče nekako do 20. septembra. Če se ne morete odločiti, kdaj je pri vas pravi čas za zimsko krmjenje, bo najbolje, da o tem povprašate sosedo čebelarja, ki ima s tem dovolj izkušenj. Preden se lotimo krmjenja, je pametno, da pregledamo družine ter ugotovimo njihovo moč in morebitno izginotje matice ali celo trotovarov. Šibke družine pridružimo močnejšim, tistim, ki so brezmatične in imajo potegnjene maticnike, dodamo rezervno družino z matico, trotavo družino pa najpreprosteje ozdravimo tako, da jo ometemo približno petdeset metrov od čebelnjaka, še prej pa panj seveda zapremo. Tako je s takšno družino še najmanj sitnosti. Vendar pozor! Pri marsikaterem čebelarju začetniku sem že videl, da je pustil v bližini čebelnjaka prazno satje v dobri veri, da ga bodo čebele »očistile« preostalega medu. S takšnim početjem kaj hitro izzovete rop, ki bo naredil veliko več škode, kot je vredno »čiščenje«. Nikakor ne smemo pozabiti, da še vedno obstaja velika nevarnost ropanja. Roparice se lotijo najprej osirotelih, trotavih in slabših družin, potem pa tudi preostalih. Ko je takšno ropanje

v polnem zagonu, ga je zelo težko ustaviti, v skrajnem primeru pa lahko ostanemo brez čebel ali s slabiči. Če ne vemo, kam bi z ometenimi, delno medenimi sati, jih raje dodajmo v panj, iz katerega smo iz medišča odvezli prazno satje. Ko smo torej ugotovili, kakšno je stanje v panjih, se lotimo priprave hrane. Najboljša hrana za zimo je invertni sirup ali sladkorna raztopina pripravljena s raztopino v razmerju 3 : 2 (3 kg sladkorja na 2 l vode). Čebelarje družina v AŽ panju potrebuje za zimo od 12 do 15 kg hrane. Krmimo v večernem času, ker se čebele pri tem zelo vznemirijo, letajo naokoli in silijo v tuje panje, to pa prav tako lahko izzove ropanje. Samo po sebi je umevno, da si ne moremo privoščiti polivanja krme po čebelnjaku ali okolici, puščanja neopomiten posod itn. Čebelar ne dodamo več kot 1 l raztopine hkrati, ker je več niti ne bodo predelale, krmimo pa vse panje sočasno. Če imamo pitalnike z večjo prostornino, te uredimo tako, da je čebele odvzamejo približno 1 l na dan. Opozorim naj še na to, da pozno-poletni med manovega izvora ni najprimernejši za zimsko zalogo. Takšne medene sate, tudi delno zaležene, prestavimo v medišče, da jih bomo iztočili, ko se bo izlegla zalega. Nadomestimo jih s praznimi sati, čebele pa dokrmimo s sladkorjem. S hrano ne skoparimo, saj je bolje zdaj dodati kakšen kilogram več, kot da bi imeli zgodaj spomladi sitnosti. Seveda pa v tej skrbi ne smemo pretiravati in dodati toliko, da bodo vsi sati zaliti in pokriti s pokrovi. Čebele potrebujejo tudi nekaj praznih celic na satih v sredini gnezda, da med prezimovanjem zlezejo vanje. Hrani lahko dodamo nekaj domačega jabolčnega ali vinskega kisa (na 25 l raztopine dodamo 1,5 l domačega kisa), saj čebelar s tem olajšamo presnovo sladkorja. Raztopini lahko dodajamo tudi čaje iz zdravnih zelišč, nikakor pa brez potrebe na pamet ne dodajamo različnih zdravil. **O potrebnosti in uporabi zdravil se posvetujte s veterinarjem!**

V tem mesecu se lahko pripravite tudi na zazimitev družin. V praksi poznamo tri načine prezimovanja: v plodišču z zaprtim mediščem, v medišču in v celotnem panju brez praznjenja medišč. Pomemben dejavnik pri tem je število panjev in potreben prostor za shranjevanje satja. Praviloma čebelarji z velikim številom panjev puščajo satje kar v mediščih. Manjši čebelarji pa lahko satje poberejo iz medišč in jih shranijo v shrambi za satje. Prednost prvega je, da ne potrebujemo dodatnega prostora in časa za shranjevanje satja, slabost pa, da se spomladi čebele nekoliko pozneje razvijejo, da je nekoliko večja poraba hrane, satja pa je ob zimskem zatiranju varoe izpostavljeno kemičnim sred-

stvom. Seveda morajo biti jeseni družine tudi dovolj močne. Pri prezimovanju v medišču je ugodno to, da so čebele pozimi v toplejšem delu panja, slaba stran pa je, da je treba spomladi gnezdo seliti iz medišča v plodišče, saj to vzame precej časa. Če čebele zazimimo samo v plodišču, je slaba stran tega načina, da porabimo kar nekaj časa za spravilo satja, dobra pa, da lahko zazimimo tudi nekoliko šibkejšo družino, saj se bodo spomladi dovolj zgodaj razvile. Poleg tega satje ni izpostavljeno sredstvom za zatiranje varoe. Kako se boste odločili sami, je vaša stvar. Sam izpraznim medišča pred začetkom zimskega krmljenja. Medene sate iztočim ter odberem starejše ali pokvarjeno satje za prekuhanje. Vse sate dam postopno za približno en dan v zamrzovalnik, da preprečim razvoj voščenega molja, nato pa jih shranim v shrambi za satje. Res je s tem veliko dela, vendar sem se odločil za ta postopek prav zaradi tega, da satja po nepotrebnem ne izpostavljam substancam za zatiranje varoe. Resnici na ljubo pa si ne predstavljam, kako bi lahko to naredil, če bi imel 100 panjev ali več. V tako izpraznjena medišča vstavim PVC vedra s približno 12 l hrane hkrati, tolikšna količina pa čebelarjem v tem delu države po večini zadošča za zimsko zalogo. Vedro s pokrovom, v katerega so izvrtane luknjice, je obrnjeno s pokrovom navzdol, luknjic pa je toliko, da čebele dobijo približno po 1 l hrane na dan. Slaba stran takšnih pitalnikov je, da pri obračanju na pokrov in takrat, ko hrane zmanjkuje, iz njih rado izteče nekaj tekočine, včasih tudi toliko, da ta priteče skozi žrelo. Da bi to preprečil, sem izdelal 3 cm visoka koritca z dnom iz vezane plošče. Na dno po širini položim še tri 9 mm visoke letvice, prek katerih povežem vedro, tako da lahko čebele pridejo do hrane. S tem je odpravljeno nezaželeno čezmerno izteka-

nje hrane iz vedra, cel komplet pa je prav toliko visok, da gre, položen na nosilce mediščnih satov, v medišče. Tako so čebele z enkratnim posegom nakrmljene za zimo. To bi bilo za september vse, če ne bi poznali nadloge, imenovane varoa. Upam, da ste julija in avgusta spremljali njen razvoj in prvič resno ukrepali zoper njo, če je bilo to potrebno. Tudi v tem mesecu bodite pozorni, spremljajte razvoj varoe in ukrepajte po priporočilih veterinarske službe. Vsakršno zanašanje, da v vaših panjih ni veliko zajedavcev, je lahko nevarno, zato je testni vložek postal nepogrešljiv pripomoček za čebelarja. Zatiranje na pamet je drag »špas«, ki čebelarjem lahko naredi več škode kot koristi.

Upam, da ste kljub neugodnemu letu le spravili nekaj pridelka v shrambo. Ker ga ni veliko, bi ga bilo nes pametno prodajati za vsako ceno in podcenjevati svoj celoletni trud. Premislite, ali ne bi kazalo prav zdaj, pred novo prodajno sezono, pridelka zavarovati s prelepko blagovne znamke za slovenski med. Če ne moremo doseči, da bi bil med tujega izvora, ki ga najdemo na trgovskih policah, označen, potem vsaj našega označimo tako, da bo nedvoumno jasno, čigav je. Ne pričakujemo, da bomo pri kupcih čez noč dosegli uspeh. Bodimo strpni in informirajmo kupce, tudi tiste, ki pridejo k vam na dom, da bodo vedeli, kakšne so prednosti domačega vrhunskega medu kontrolirane kakovosti. **Bodimo ponosni na to, kar smo, in na to, kar pridelamo!** Prav bi bilo, če bi se tistim čebelarjem, ki smo že zaščitili svoj med, ker se ta brez dvoma razlikuje od tistega, ki ne izpolnjuje zahtevanih meril kakovosti, pridružilo čim več čebelarjev. Nenazadnje je lahko takšna prelepka s svojo vsebino tudi prestižnega značaja pred vsemi drugimi, zato se bo moral takšen med prej ali slej razlikovati tudi po svoji tržni vrednosti.

KOČEVSKI ROG VABI ČEBELARJE

Regija Petra Pavla Glavarja dolenskih in belokranjskih čebelarjev vabi čebelarje iz vse Slovenije, da v **nedeljo, 9. septembra, obišejo Kočevski rog oziroma Podstenice**. Kočevski Rog je sicer znan po svojih prostranstvih, zgodovini, zanimivem gozdnem sestoji in lovstvu. Za čebelarstvo pa se je zlasti v tem letu pokazalo, da je Kočevski rog z vsemi svojimi razsežnostmi in dobro pašo za čebele doslej še neodkrit in premalo izrabiljen. Zato čebelarji dolenske in belokranjske regije v zadnjih nekaj letih usmerjamo različne aktivnosti v to smer in ena od teh bo v nedeljo, 9. septembra. Na Postenicah pripravljamo rekreacijske aktivnosti. Za srečanje čebelarjev 9. septembra pripravlja ČD Straža Dolenjske Toplice zanimiv kulturni program, igro KUD Šentjurij »Čebelar se ženi«. Gospod Zdešar bo imel kratko predavanje o medenju, mag. Franc Javornik pa predavanje o možnosti vzreje matic na območju Kočevskega roga. Tudi predsednik Čebelarstva zveze Avstrije g. Ulz se bo srečanja udeležil in ob tej priložnosti predstavil možnosti pridobivanja sredstev od EU za razvoj čebelarstva. Srečanja se bodo udeležili tudi predsednik ČZS gospod Lojze Peterle in drugi člani vodstva ČZS. Na srečanje bodo vabljeni tudi župani ožjega območja. Svoj obisk so napovedali tudi koroški čebelarji z območja Železne Kaple in Velikovca.

Na srečanju bo poskrbljeno za hrano in pijačo.

Program se bo začel ob 14. uri.

Obisk na Podstenicah je možno povezati z zanimivimi izleti v okolico, kot na primer: Baza 20, Jelendol, ostanki žage na vrhu Roga, vpadna jama Koliševka, polharski center Pogorelec. Pot do Postenic bo označena, odcep za Kočevski rog je v Podturnu.

Dodatne informacije lahko dobite pri tajniku ali gospodarju ČD Straža Dolenjske Toplice **g. Francu Kapšu (tel. 041 779 236)** in **Jožetu Turku (tel. 041 739 580)**.

August Gril
predsednik ČD Dolenjske Toplice

VETERINARSKI NASVETI ZA SEPTEMBER

Mag. Mira Jenko – Rogelj, Veterinarski zavod Slovenije

K množičnejšemu povečanju populacije varoj največ pripomore septembrsko pozno poletno obdobje, zlasti če njihovega števila nismo zmanjševali že julija ali avgusta. Če pri zatiranju ne bomo upoštevali navodil in priporočil, se nam bo to najbolj maščevalo prihodnjo pomlad, saj se bo zmanjšala tolerantnost čebel do zajedavca. Sorazmerno dobri donosi na kostenjevi paši so marsikoga premamili, da je takoj po točenju prepejal svoje čebele na obetavno hojevo pašo. Že zaradi pomanjkanja cvetnega prahu izčrpane in osiromašene čebelarje družine so se težko branile še pred varoo. Prag škodljivosti, to je približno 2500 varoj v čebelji družini, se, upoštevajoč številne fiziološke parametre, ob tako težavnih razmerah septembra še znatno zniža. Med poletnim intenzivnim zaleganjem je bilo število varoj možno zmanjševati s preizkušenimi alternativnimi metodami, ki jih predstavlja zgibanka o alternativnem zatiranju varoe (Kranj, marec 2001, posvetovanje o boleznih čebel). Skrb za neoporečno pridelke je čebelarja konec julija in avgusta postavila pred dilemo: ali natočiti čim več medu in s tem tvegati, da družinam že jeseni občutno pade živalnost. Ob takšnem ravnanju je nujno imeti v rezervi pomožne družine, ki jih po pozno poletnem zatiranju varoe septembra pridružimo izčrpanim družinam. Če je čebelar julija oz. avgusta uspešno zmanjšal število varoj, lahko naslednjo kontrolo naravno odmrlih varoj opravi šele konec oktobra ali novembra. Zakaj? Kljub uspešnemu zatiranju v naš čebelnjak pogosto vdirajo varoe iz sosednjih čebeljakov.

V čebeljih družinah, ki so septembra na morebitni paši (hoja, škržat), ta mesec ne zatiramo varoe s kemičnimi sredstvi.

Tisti, ki vse od zimskega obdobja niso niti enkrat zatirali varoe (biotehnoški posegi med letom), naj od naštetih metod ne pričakujejo zadovoljivega uspeha. Avgusta matica izleže največ dolgoživih čebel, tedaj pa so najugodnejše tudi razmere za razmnoževanje varoj v čebelji zalegi. Oslabljenost čebel ni samo posledica sesanja hemolimfe, ampak tudi posledica prenosa številnih, predvsem virusnih, bakterijskih in glivičnih bolezni čebel, ki se ne kažejo nujno v klinično opazni obliki.

Ob **preseganju dopustne meje napadenosti** čebelarje družine, t.j., če naravno **odmre več kot ena varoa na dan**, čebelar lahko izbira med **alternativnim načinom zatiranja in uporabo sintetičnih akaricidov**.

ALTERNATIVNO ZATIRANJE VAROE

Pred uporabo alternativnih sredstev je **treba izprazniti medišče in čebelarje družine nakrmiti**. Zaradi izrazitega vonja (mravljična kislina, timol) se utegne ob morebitnem krmljenju čebel in hkratnem zatiranju varoe pojaviti ropanje in s tem nepopravljiva škoda v čebelarstvu.

Pripravek APILIFE VAR na podlagi timola

Kdaj: Za uspešno zatiranje nočna temperatura ne sme biti nižja od 10 °C, dnevna pa ne višja 25 °C.

Način uporabe: Vermikuleto damo nad plodišče, in če je potrebno, postopek ponovimo čez 8 do 10 dni.

Opozorilo! Z apilife VAR-om zatiramo varoo v vseh družinah na stojišču sočasno! Zaradi močnega vonja obstaja nevarnost ropa.

V vseh panjih morajo biti podnične mreže za lovljenje varoj namazane z vazelinom.

Podaljšano izhlapevanje mravljične kisline s hlapilniki

Kdaj: Po iztočenju pridelka s hojeve paše oz. v prvi polovici septembra.

Način uporabe: Hlapilnike namestimo nad plodišče z možnostjo uravnavanja intenzivnosti izhlapevanja. Dokler ne dobimo hlapilnika s stalnim izhlapevanjem, vsak dan preverjamo izhlapevanje. Dnevno naj ne presega 15 ml. Zadovoljivo izhlapevanje je mogoče, kadar so nočne temperature več kot 10 °C, dnevne pa ne smejo biti višje od 30 °C. V tem primeru hlapilnike odstranimo iz panjev.

Zatiranje traja 7 dni s 100–120 ml 85- ali 60-odstotne mravljične kisline (prostornina 97–100 litrov, devet- do desetsatani AŽ panj ali ena LR naklada).

Kratkotrajno izhlapevanje mravljične kisline – šok terapija

Kdaj: Septembra po potrebi oz. trikrat do štirikrat s presledkom 4 do 7 dni.

Način uporabe: Pri dnevnih temperaturah več kot 20 °C zatiramo zgodaj zjutraj ali proti večeru. Na vpojen nosilec (npr. gobasta kuhinjska krpa velikosti 15 x 20 cm, debeline 4–5 mm) nanesemo z injekcijsko brizgo 60-odstotno mravljično kislino, če bomo vstavili krpo na mediščne sate, oz. 85-odstotno kislino, če jo bomo vstavili na podnico panja. Količina kisline za AŽ 10-satar je 15 ml, AŽ 9-satar 10 ml, AŽ 7-satar 7 ml in za eno etažo LR panja 15 ml mravljične kisline.

Mravljična kislina je v navedenih koncentracijah škodljiva za zdravje. Zato se moramo v skladu s predpisi o ravnanju z nevarnimi snovmi pri uporabi le-te obvezno ustrezno zavarovati. Obvezna je uporaba gumijastih rokavic in zaščitnih očal, hlapov ne smemo vdihavati, v bližini moramo imeti posodo z vodo, kislina pa mora biti tudi ustrezno skladiščena in označena (na podlagi pravilnika o ravnanju z nevarnimi snovmi).

Registrirana preparata – sintetična akaricida **HE-MOVAR** in **PERIZIN** uporabljamo samo, če je medišče prazno. Skupaj z navodili za zatiranje varoe ju je mogoče kupiti na območnih enotah Veterinarskega zavoda Slovenije.

Najpogostejši vzrok prenosa tudi bakterijskih bolezni so **ropi** med čebeljaki. Zato septembra posebno pozorno **pregledujemo zaležene sate, vsako spremembo, ki jo opazimo na zalegi, pa sporočimo veterinarski službi**.

Nosemavost preprečujemo tudi z izbiro ustreznega stojišča za prezimovanje. Tako izberemo kraj, ki leži nad meglenim pasom, saj je izlet čebel tam najugodnejši. Stojišče naj bo odmaknjeno od daljnovodov, hrupnih cest in železnice. Čebele oskrbimo s čisto neoporečno vodo, ki smo ji dodali 1 g kuhinjske soli na 1 liter vode. Letošnje laboratorijske potrditve nosemavosti v drugi polovici junija so dokaz širjenja bolezenskih klic med celotno sezono. Bolezen preprečujemo tudi z

rednim tedenskim čiščenjem napajalnikov z vročo vodo in dodatkom čistila. Različne mehke pene in druge vrste plovcev razkužujemo tako, da jih za pol ure namočimo v vročo vodo (najmanj 70 °C).

Poleg oskrbe z vodo je za uspešno prezimovanje najpomembnejša kakovostna in lahko prebavljiva hrana, bogata z naravnimi beljakovinami iz cvetnega prahu. Na to nas je vse poletje opozarjal tudi glas vodje opazovalno-napovedovalne službe Pavleta Zdešarja po telefonskem oddzivniku Čebelarke Slovenije.

Posvetovanje čebelarjev

PRIMERJAVA PRAVNEGA IN TRŽNEGA VIDIKA TER MOŽNOSTI ČEBELARSKE DEJAVNOSTI V EVROPSKI UNIJI, ZLASTI ZA MALE ČEBELARJE

inž. Josef Ulz – Posvet Celje 2001

(I. nadaljevanje)

Odkar je Avstrija vstopila v Evropsko unijo, se je za avstrijske čebelarje marsikaj spremenilo. Avstrijski čebelarji so se najbolj bali, da se bo z odprtjem meje povečala ponudba medu na tržišču in zmanjšala prodaja domačega medu ali da bodo svoj med lahko prodajali samo po občutno znižanih cenah. Zanimivo je, da se ta bojazen ni uresničila. Lahko celo ugotovimo, da se prodaja čebeljih pridelkov ni spremenila niti v pozitivnem niti v negativnem smislu.

Vsak čebelar, ki je imel že pred vstopom v Evropsko unijo svoje tržišče in svojo prodajno strategijo, je lahko tudi po vstopu v povezavo nemoteno prodajal svoje čebelje pridelke. Če je kateri od čebelarjev pričakoval, da se bodo z vstopom na veliko tržišče povečale njegove prodajne možnosti, je bil lahko razočaran. Kakšne bodo razmere po odprtju meja z drugimi vzhodnoevropskimi državami, iz katerih pričakujemo večjo ponudbo cenejšega medu, ne moremo natančno predvideti. Po mojem mnenju bo v novih članicah Evropske unije iz Vzhodne Evrope nujno zvišati cene medu, tako da bo raven cen v vseh državah članicah približno enaka. Seveda pa popolne izravnave cen ni mogoče pričakovati že v prihodnjih letih. Zvišanje cen bo novim članicam pomagalo utrditi gospodarnost čebelarjenja, odpravilo pa bo tudi razlike v cenah v primerjavi z zahodnimi državami članicami. Ta prehod mora biti izveden tako, da se porabniki ne bodo negativno odzvali.

Iz krize, ki je v zadnjem času nastala v živinoreji zaradi pojavnosti bolezni BSE, se lahko naučimo, kaj se lahko zgodi, če je pri pridelavi pomembna le ko-

ličina, kakovost pa je zanemarjena. Tako čebelarji v Evropski uniji kot tudi čebelarji prihodnjih članic morajo svoje zelo kakovostne pridelke izločiti od cenejih medov iz držav z velikimi donosi, npr. iz Južne Amerike, Kitajske itd. Kaj bo porabnik kupil, odloča sam; zato je pomembno, da ga dobro poučimo o kakovosti medu in tudi o tem, kako se medovi razlikujejo. Če nam to ne bo uspelo, nas bodo tržišča držav z velikimi proizvajalci povozila, predvsem malim čebelarjem iz držav članic Evropske unije pa grozi propad. Vse to pa bi povzročilo spremembo našega okolja nepredvidljivih razsežnosti.

Ob vstopu Avstrije v Evropsko unijo so odgovorni v vladi menili, da je naše kmetijstvo na tako visoki ravni, da ne bodo potrebne nikakršne spremembe te vrste. Tudi čebelarji smo menili enako, saj smo bili prepričani, da je bilo v zadnjih desetletjih veliko narejenega. Medtem smo se marsikaj naučili, med drugim smo tudi sprevideli, da so smernice Evropske unije največkrat strožje, kot so bile v naši državi. Pri tem imam v mislih predvsem strožje higiensko-tehnične zahteve, ki se nanašajo na vsa področja gospodarstva, kmetijstva in tudi čebelarstva.

Če mi dovolite, še nasvet slovenskim čebelarjem: kot zunanji opazovalec naj vam priporočim, da težišče svoje čebelarske dejavnosti v prihodnjih letih usmerite v prilagoditev higienskih zahtev standardom Evropske unije, hkrati pa, če je le mogoče, izpopolnite neposredno prodajo čebeljih pridelkov. S tem bi bila dana možnost nadaljnega obstoja malih čebelarstev na velikem tržišču.

Prihodnost kmetijstva in tudi čebelarstva je tesno

povezana z uravnoteženim razvojem podeželja, za katerega opredeljujemo približno 80 odstotkov ozemlja Evropske unije. Pomembnost tega izziva je zelo jasna: razvoju kmetijstva in podeželja je treba nameniti posebno pozornost zaradi ozemeljske, gospodarske in socialne povezanosti.

Katera načela so v Evropski uniji bolj upoštevana

– Večnamembnost kmetijstva, tj. vloga, ki presega samo pridelavo hrane, kmetijstvu in tudi čebelarstvu priznava širši gospodarski pomen. S tem tudi čebelarstvu priznava vlogo in pomen, ki ga ima pri opreševanju in vzdrževanju biološkega ravnotežja in ga zato tudi podpira.

– Večja fleksibilnost prispevkov za pozitiven razvoj podeželja kot prej.

– Transparentnost priprave programov Evropske unije in upravljanja z njimi, poenostavljena in postopnejša zakonodaja.

– Izboljšanje konkurenčnosti podeželskih območij.

– Večje varovanje okolja in podeželske kulturne dediščine.

Že pred več leti je bil oblikovan vzorec »evropske podeželske kmetije«. To je kmetija, ki opravlja več vzporednih dejavnosti. Tako npr. prideluje hrano, neguje kulturo podeželja, oživlja podeželski prostor in ohranja okolje. V vsem tem zavzemajo pomembno mesto tudi čebele. Tako bo treba v Evropski uniji vložiti še več truda, da bodo dobili domači pridelki, katerih kakovost je posledica geografskega izvora, še večjo veljavo. Čebelarjem in porabnikom lahko ustreza samo poštena, ne pa nebrzdana konkurenčnost.

Glede na to opravljajo evropski čebelarji na željo porabnikov poleg pridelave zelo kakovostnega medu še **druge naloge**, te pa v primerjavi s konkurenti z drugih celin občutno podražijo njihove pridelke. Opravljanje dodatnih nalog postavlja naše čebelarje v primerjavi z drugimi, ki jih te naloge ne bremenijo, v konkurenčno neenakopraven položaj, to pa tudi pri porabnikih povzroča veliko negotovost. V Evropi imamo številne predpise, zakone in norme, ki urejajo kmetijsko pridelavo, npr. predpis o varstvu porabnikov, okolja, tla, voda, narave, gozda, predpise o gnojenju, varstvu rastlinstva ali določila o reji in prevozu živali. Naloga vseh teh predpisov je predvsem varovati porabnike in državljane, vendar hkrati zvišujejo tudi stroške pridelave.

Če hočemo ohraniti stabilnost v korist porabnikov, potrebujemo taka pravila, ki nas ne bodo potiskala v neenak položaj, ampak nam bodo zagotavljala enakopraven položaj, če že ne bomo imeli nobene prednosti v primerjavi s pridelovalci v drugih državah.

V Evropski uniji ni veliko predpisov, namenjenih čebelarstvu, saj gre po večini za splošne uredbe, ki se nanašajo tudi na čebelarstvo.

Možnosti vzpodbujanja čebelarstva v Evropski uniji

V Evropski uniji je že od leta 1998 možno dodatno vzpodbujati čebelarstvo dejavnost. To določa uredba Sveta (EG), št. 1221/97, izdana 25. junija

1997, ki vsebuje splošna določila za izboljšanje pridelave in prodaje medu. Za pridobitev sredstev za ta namen lahko članice vsako leto predložijo nacionalne programe.

Po 1. členu te uredbe mora nacionalni program za vsako leto vsebovati:

a) opis stanja na območju; posebej je treba razčleniti pglavitne značilnosti,

b) cilje programa,

c) izčrpen popis ukrepov, po možnosti z razčlenitvijo stroškov,

č) ocenitev stroškov in načrt financiranja na nacionalni in regionalni ravni,

d) navedbo uporabljenih pravnih in upravnih predpisov,

e) seznam pomembnih organizacij in čebelarstvih zvez, ki so s pristojnimi zavodi sodelovale pri izdelavi programov,

f) izvedbene predpise za uresničitev in ovrednotenje.

Ukrepi, ki jih lahko vključimo v nacionalne programe

a) Tehnična pomoč čebelarjem in izboljšanje razmer v polniincah čebelarstvih društev pri pridobivanju in pridelavi medu.

b) Zatiranje varoze in podobnih bolezni; izboljšanje razmer za panjsko tehnologijo.

c) Racionalizacija prevažanja čebel.

č) Ukrepi za izboljšavo laboratorijskih analiz fizikalnih in kemijskih lastnosti medu.

d) Sodelovanje z organizacijami, ki so usposobljene za izvedbo programov za izboljšanje kakovosti medu.

Iz tega programa so izključeni ukrepi, ki so predvideni v posebnem programu za cilj 1, cilj 5b in cilj 6.

Evropska unija prispeva do 50 odstotkov vrednosti nacionalnih programov, večji del razlike mora financirati nacionalna vlada, manjši del pa mora prispevati tudi čebelar, ki dobi pomoč.

Države članice morajo komisiji predložiti program vsako leto do 30. septembra.

Udeležba Evropske unije pri financiranju programov posameznih članic je izračunana sorazmerno s številom prijavljenih društev.

Članice izročijo Komisiji programsko dokumentacijo s pripadajočimi kontrolami. Z njimi ugotavljajo, ali so bili izpolnjeni pogoji za subvencije po predloženem programu. Gre za kontrole uprave in lokalnih organov.

V Evropski uniji je zdaj prijavljenih več kot 8 milijonov čebeljih društev, za katere je predvidenih 15 milijonov evrov na leto. Ta sredstva pa doslej še nikoli niso bila porabljena. Vzrok za to je delno v soudeležbi, ki jo morajo prispevati članice.

(Nadaljevanje prihodnjič)

PETDESETI REDNI LETNI OBČNI ZBOR ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

Janez Mihelič in Milan Runtas

(III. nadaljevanje)

Odhodki RD: Strošek za nova osnovna sredstva zajema poračun popravila, demontaže in postavitve reprezentativnega čebelnjaka za princa Charlesa (455.400 tolarjev), kar sta skoraj v celoti poravnala Vlada RS in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ter nakup računalnika za koordinatorko A-2003. Postavko 16/1 sestavljajo stroški za delo in tekmovanje čebelarских krožkov, prevodi in avtorska besedila za pripravo izobraževalnega programa za KV čebelarje, zaostali honorarji za izobraževanje mojstrov v letu 1999, izobraževanje nekaterih preglednikov za med itd. Ti stroški so precej nižji od načrtovanih, ker večina na novo imenovanih komisij ČZS sploh še ni začela delati oz. črpati načrtovanih sredstev. Stroški nakupa in izdelave blaga za nadaljnjo prodajo (15/1) so v neposredni povezavi s prihodki iz postavke 03 v prihodkih. Skupni stroški za ONS pa so nižji (amortizacija, zavarovalnine, bruto plača in vsi drugi stroški, vzdrževanje avtomobila in nakup drobnega materiala), ker manjkajo stroški za delo terenskih opazovalcev (lani pribl. 1,7 milijona SIT), ki še niso obračunani, zamuja pa tudi izdelava novih avtomatskih opazovalnic medenja. Na podlagi pogodbe med Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Kmetijskim inštitutom Slovenije smo del stroškov za delo koordinatorskega kongresa A-2003 v višini 2.000.000 tolarjev poplačali iz prihodkov za ONS.

Za nadaljevanje graditve ČCS smo do 31. 12. 2000 porabili približno 10 milijonov tolarjev.

Stroški opazovalno-napovedovalne službe: Bruto plača, regres, jubilejna nagrada in malica za opazovalca paš znašajo 4.448.977 tolarjev, računi za vzdrževanje avta, gorivo, mobilni telefon, nova osnovna sredstva in drugo so 2.089.996 tolarjev, obračunali smo 1.598.903 tolarje amortizacije, nadomestil za terenske opazovalce pa v letu 2000 nismo obračunali in naznali.

Iz sredstev ONS smo v skladu s pogodbo med Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Kmetijskim inštitutom Slovenije plačali delo koordinatorskega kongresa Apimondija 2003 v višini 2.000.000 SIT. Skupni stroški za delo ONS v letu 2000 so bili torej 8.137.876 tolarjev, skupaj z A-2003 pa 10.137.876 tolarjev. KIS nam je leta 2000 nakazal 12.000.000 tolarjev. Režijskih stroškov sedeža ONS ne zaračunavamo.

Stroški izdajanja Slovenskega čebelarja: Strukturo stroškov priprave in izdaje SČ, koledarja in zbornika referatov sestavljajo: celotna letna bruto plača urednika – 4.524.846 tolarjev, vsi avtorski honorarji –

2.033.909 tolarjev, celotni stroški tiskanja in poštnine za SČ – 9.567.977 tolarjev (izdaja koledarja – 1.754.000 SIT – in zbornika referatov za posvet v Celju – 227.800 SIT – sodita v razširjeno dejavnost), celotni bruto stroški pogodbenih del dispečerske službe, 80 odstotkov stroškov za računalniško vodenje evidence članstva in 50 odstotkov stroškov za knjigovodsko-finančne storitve – 3.087.180 SIT, 25 odstotkov tajnikove plače – 1.710.465 SIT ter 33 odstotkov vseh režijskih stroškov (elektrika, ogrevanje, telefon, fotokopiranje, vzdrževanje itd.) – 1.397.677 SIT. Priprava in izdajanje SČ stane 12.754.077 tolarjev na leto, to je približno 44 odstotkov vseh stroškov osnovne dejavnosti ČZS.

Delegati so soglasno potrdili zaključni račun ČZS za leto 2000. Presežek prihodkov nad odhodki je v celoti razporejen v poslovni sklad za leto 2001.

Predsednik nadzornega odbora g. Ivan Šuštar je nato prebral obsežno poročilo tega organa ČZS. Nadzorni odbor je ugotovil, da je bilo poslovanje ČZS zakonito in v skladu s pravili, pa tudi, da so organi čebelarских organizacij dobro opravili svoje delo.

Delegati so potem obravnavali predlog delovnega načrta ČZS za leto 2001.

PREDLOG DELOVNEGA IN FINANČNEGA NAČRTA ČZS ZA LETO 2001

Izobraževalna dejavnost

Pripravili in izdali bomo 11 številčk delno barvnega kakovostnega strokovnega časopisa Slovenski čebelar. Izdelali, kupili, razmnožili in izposojali bomo izobraževalne pripomočke (literatura, videokasete, plakati itn.).

Pripravili bomo državni strokovni seminar in razstavo (s prikazom inovacij) o sodobnem čebelarjenju v Celju 3. marca 2001. Konec oktobra bomo izvedli posvetovanje čebelarских predavateljev in mojstrov za razdelitev tem in enotnejše izvajanje predavanj v čebelarских društvih. Pripravili bomo vse potrebno za registracijo profila poklica čebelar/čebelarka, izdelali učni načrt in pripravili učna gradiva za certifikatni sistem izobraževanja za pridobitev čebelarских kvalifikacij ter organizirali prvi seminar za pridobitev poklicne kvalifikacije za čebelarja/čebelarko. Izdelali bomo standard in katalog znanj ter pripravili vse potrebno za registracijo profila za pridobitev kvalifikacije čebelarskega mojstra kot nadgradnje poklicnega čebelarja.

Posodobili bomo 25 let star učni načrt za izobraževanje čebelarjev začetnikov. Pripravili bomo spremembe in dopolnitve za ponatis knjige Čebela se predstavi v letu 2002. Pripravili bomo seminar za mentorje čebelarских krožkov.

Maja in junija bomo organizirali tečaj za čebelarje začetnike (če bo dovolj interesa), ki ga bodo čebelarji mojstri vodili v krajih, v katerih bo zanimanje za takšno izobraževanje največje.

Ponudili bomo materialno pomoč čebelarjem krožkom v ustanavljanju in nagradili organizatorje regijskih tekmovanj iz čebelarstva (200.000 SIT), organizirali bomo srečanja, 5. maja 2001 pa tudi tekmovanje mladih čebelarjev (450.000 SIT), poleg tega bomo tudi sofinancirali čebelarji tabor za mlade krožkarje (150.000 SIT).

Izmenjavali bomo obiske na domačih in mednarodnih prireditvah (strokovna posvetovanja, razstave, ekskurzije itd.). Organizatorjem čebelarjskih izobraževanj bomo sofinancirali tretjino izobraževalnih stroškov (prostor, predavatelja), če bodo tretjino stroškov plačali slušatelji sami, tretjino pa prireditelji – čebelarjska društva ali območne čebelarjske zveze, če bo izobraževanje potekalo po učnih načrtih, ki jih je sprejel ustrezen organ ČZS in če bo prireditelj predložil finančni načrt in dokazilo, da bo izobraževanje zajelo člane več društev ali območne čebelarjske zveze.

Zdravstveno varstvo čebel

Spremljali bomo zdravstveno stanje čebel, izdajanje veterinarskih predpisov in predpisov s področja varovanja rastlin in zatiranja rastlinskih škodljivcev, v sodelovanju z Veterinarskim zavodom, Veterinarsko fakulteto in Veterinarsko upravo RS bomo pripravili strategijo tradicionalnega in alternativnega zatiranja čebeljih kužnih in drugih bolezni.

Dokončali bomo gradivo za tiskanje priročnika o čebeljih boleznih in ga natisnili v 12.000 izvodih. Vztrajali bomo pri pobudi za spremembo zakona o veterinarstvu, v katerega naj bi znova vnesli določilo o osnovnem in dopolnilnem izobraževanju čebelarjskih preglednikov in njihovi vključitvi v pomožno veterinarska dela. Pripravili bomo program za izbiro primernejših vzorcev za ugotavljanje okuženosti čebeljih družin s sporami hude gnilobe za zatiranje le-te in program za skrajšanje zapore pasišč. Soorganizirali bomo tudi zimske tečaje o higienski pridelavi čebeljih pridelkov.

Raziskave in selekcija

Sodelovali bomo pri delu komisije za priznavanje plemenitih pasemsko čistih in pridobitnih matic, spremljali stanje in dajali pobude za ohranitev pasemske čistosti, doma in v mednarodnem prometu bomo s kolektivno blagovno znamko Authentic carniolan zavarovali našo matico in vzrejni material. Organizirali bomo enodnevni seminar za registrirane vzrejalce matic. V sodelovanju s strokovnjaki Kmetijskega inštituta Slovenije in čebelarjskimi društvi bomo predlagali zaprta območja (pašno nepomembne alpske in gorske doline) za vzrejo pasemsko čistih kranjskih matic. Pripravili bomo gradivo za prijavo na razpis za zaščito geografskega izvora kranjske čebele. Nadaljevali bomo tudi večletno raziskavo karakterističnih slovenskih medov, da bi na

podlagi laboratorijskih dognanj opredelili tipične krajevne različice slovenskih medov.

Spodbujali bomo raziskovalno in inovativno delo na področju tehnologije čebelarjenja, izboljšanja panjskih sistemov, opreme, orodij, prevažanja čebel, izrabe čebeljih paš, racionalizacije čebelarjenja, pridobivanja in predelave čebeljih pridelkov.

Pospeševanje in gospodarjenje v čebelarstvu

Še naprej bomo tehnično in strokovno posodabljali opazovalno-napovedovalno službo medenja. Pravočasno bomo obveščali čebelarje o času, kraju in predvidenih medenih donosih na posevkih, grmičju in v gozdu. Zbrali bomo ponudbe in pripravili najugodnejši predlog za kolektivno zavarovanje čebel in čebelarjske opreme. Svetovali bomo čebelarjem pri izboljšanju tehnologije in biologije čebelarjenja, zdravstvenega varstva in trženja ter pri urejanju upravno-pravnih zadev. Vztrajali bomo, da bo kupcu regresiran samo nakup kakovostnih pridobitnih matic.

V skladu s pravilnikom o kolektivni blagovni znamki slovenskih medov bomo nadaljevali usposabljanje preglednikov za med v sistemu kolektivne blagovne znamke in regresiranje nakupa merilnih instrumentov ter izdali zloženke in drug propagandni material o medu s kolektivno blagovno znamko.

Na večjih sejamskih prireditvah, v sredstvih javnega obveščanja (na lokalni in državni ravni) in drugod bomo porabniki obveščali o tem, da je najkakovostnejši slovenski med opremljen s kolektivno blagovno znamko. Tako bomo dosegli, da bo slovenski med prepoznaven in da bo dosegel tudi višjo ceno kot uvoženi medovi. Čebelarjem bomo posredovali informacije o zahtevah inšpekcijskih in upravnih služb za polnjenje in embalaranje čebeljih pridelkov ter o pošiljanju le-teh na trg. Hkrati bomo sooblikovali že omenjena določila v pravnih in upravnih predpisih. Zbirali in posredovali bomo informacije o možnem nakupu embalaže, sladkorja ali sladkornega sirupa, zdravil idr. ter tiskali in prodajali etikete, propagandno gradivo in drug material za boljšo prodajo medu.

Še naprej bomo zahtevali, da je treba status čebelarja izenačiti s statusom kmeta pri plačevanju davka na dodano vrednost in drugih dajatvah, pri dodelitvah razvojnih in drugih spodbud v kmetijstvu ter pri graditvi in nakupu osnovnih sredstev, opreme, repromateriala in embalaže. Vztrajali bomo tudi pri uvedbi premije za vzdrževanje staleža čebel v višini 2.000 tolarjev za vsako čebeljo družino (v tem primeru se bomo odpovedali regresu za sladkor in matice).

Za ohranitev čebelarjske kulturne dediščine bomo po odkupu zemljišča z Janševim čebelnjakom uredili projektno dokumentacijo za čebelnjak, dostopno pot v spominski park ter kupili in zasadili parkovne rastline (živo mejo, okrasno medovito grmičje itd.).

(Nadaljevanje prihodnjič)

NA SICILIJI SO ZBOROVALI ČEBELARJI SREDOZEMSKIH DRŽAV

Franc Šivic

Navadno me italijanski čebelarji vabijo na vse večje prireditve, ki jih organizirajo v okviru svojih nacionalnih združenj, pa tudi na srečanja mednarodnega pomena.

Takšen je bil tudi letošnji prvi kongres sredozemskega čebelarstva, ki so ga konec junija pripravili na skrajnem jugu italijanskega škornja. Poleg številnih italijanskih predavateljev so se ga udeležili tudi predstavniki čebelarstva iz Španije, Francije, Slovenije in Grčije. Namen srečanja je bil predvsem v medsebojnem spoznavanju in izmenjavi izkušenj. Kljub temu da te države povezuje Sredozemsko morje, pa so razmere za čebelarjenje zelo različne.

Italijanski predavatelji so se osredotočili predvsem na predstavitev rezultatov znanstvenih raziskav, ki jih ob izdatni pomoči države že nekaj let zelo intenzivno izvajajo na italijanskih inštitutih in univerzah. O tem sem sicer v našem časopisu že pisal. Morda bi omenil, da sem se osebno dobro seznanil s predsednikom Italijanske čebelarске zveze g. Rafaelom Cironejem. Je poklicni predsednik in hkrati urednik strokovne revije *Apitalia*. Zelo so ga zanimale naše priprave na kongres *Apimondia 2003*, ki se ga namerava skupaj s številnimi člani iz vseh delov Italije udeležiti tudi sam. Po končanem kongresu v Južnoafriški republiki bo v reviji odprl mesečno rubriko, v kateri bo objavljajl zanimive članke o slovenskem čebelarstvu. S tem bo med italijanskimi čebelarji ustvarjal čim bolj ugodno ozračje za obisk našega kongresa. Seveda računa predvsem na prispevke iz uredništva Slovenskega čebelarja. Obljubil sem mu, da bom o njegovi želji poročal piscem in bralcem naše revije in da mu člankov iz Slovenije ne bo nikoli zmanjkalo.

In o čem naj bi pisali v italijansko revijo *Apitalia*?

Zanimajo jih posebnosti slovenskega čebelarstva, ki sem jih predstavil tudi v svojem predavanju. Veliko pozornost so zbudili slikoviti čebelnjaki, zlasti tisti s poslikanimi panji, čebelarški prapori, ki so edinstvena manifestacija pripadnosti naših čebelarjev svoji stanovski organizaciji, in različna nekdanja čebelarška opra-

vila, na primer prenašanje kranjičev na hrbtnu in prevoz panjev na ajdovo pašo. Vse te zanimivosti bodo želeli obiskovalci našega kongresa iz Italije čez dve leti tudi videti.

Špansko čebelarstvo je predstavila direktorica revije *Vida apicola* (Čebelje življenje) ga. Silvia Canas Lloria. To je zasebna čebelarška revija in je ena najlepših na svetu. Dokaz za to sta tudi dve zlati medalji *Apimondie*, prodajajo pa jo ne samo v Španiji, ampak po vsej Latinski Ameriki in tudi drugod po svetu. Temperamentna gospa Silvia mi je povedala, da bo na naslednji julijske številke moja fotografija čebele na cvetu rdeče vrbe, ki je dva meseca prej osvojila prvo mesto na mednarodnem tekmovanju čebelarске fotografije v mestu Azuqueca de Henares v Španiji. Tudi ona želi v svoji reviji objavljati članke o posebnostih slovenskega čebelarstva in s tem med svojimi bralci povečati zanimanje za kongres *Apimondie* v Ljubljani. Po mojem je najučinkovitejša prav takšna reklama, poleg tega pa je tudi brezplačna.

V Španiji je registriranih skoraj 28.000 čebelarjev, ki imajo 970.000 naseljenih panjev. Poklicnih čebelarjev je kar 4560 in ti skrbijo za 72 odstotkov čebeljih družin. V nobeni državi Evropske unije ni toliko poklicnih čebelarjev kot prav v Španiji. Tej državi sledijo Grčija, Francija, Portugalska in Italija.

V zadnjih letih povprečno pridelajo približno 30.000 ton medu. Največ ga pridelajo v okolici Valencije, kjer so tudi obsežne plantaže pomaranč. Zadnje čase so izbruhnili veliki spori med čebelarji in sadjarji, saj men-da ti ugotavljajo, da plodovi, katerih cvetje so čebele dobro oplodile, vsebujejo veliko koščic, kupci pomaranč pa ne cenijo takšnih plodov. Kako bodo rešili ta problem, ne ve še nihče.

Zanimivo je, da je pridelava medu v Španiji manjša od potreb domačega trga. Če bi doma prodali ves med, ki ga pridelajo, bi ga kljub temu morali še skoraj 10 odstotkov uvoziti, da bi zadostili povpraševanju. Ker izvozijo nekaj manj kot polovico svoje proizvodnje, morajo seveda razliko nadomestiti. Tako uvažajo predvsem cenejše medove iz Kitajske, Argentine in Mehike. Največ medu izvozijo v Francijo in Nemčijo.

Cena za kilogram cvetličnega medu v prodaji na veliko je 3 DEM, pri čebelarju pa ga porabnik dobi za 5 DEM skupaj s kozarcem. Računajo, da so stroški čebelarjenja v Španiji 76 DEM na panj oziroma nekoliko nad evropskim povprečjem (73 DEM).

Francoski čebelarji sami pridelajo 70 odstotkov medu, ki ga potrebuje njihov trg. Italijani 50 odstotkov, Grki 80 odstotkov, Avstrijci 68 odstotkov, Danci 36 odstotkov, Nemci 18 odstotkov in Angleži 13 odstotkov. Čebelarji držav članic Evropske unije povprečno pridelajo približno 45 odstotkov potreb svojih narodov po medu. Pri tem slovenski čebelarji precej izstopamo, saj ga pridelamo več, kakor ga porabimo, žal pa je naš med precej drag. To nam kažejo tudi primerjalni podatki iz Španije.

Čebele na satu so mešanke med italijansko rumeno čebelo in sicilijansko sivo, ki je zelo podobna naši kranjski sivki.

Foto: F. Šivic

Tudi na Siciliji, tako kakor po vsej Italiji, čebelarijo v DB nakladnih panjih z enim velikim plodiščem in več polovičnimi medišči.

Foto: F. Šivic

Vsi predavatelji so ugotavljali, da se v državah Južne Evrope zmanjšuje tako število čebelarjev kot tudi število čebel. Vzroki za nazadovanje so različni: čebelarji postajajo vse starejši, mladih čebelarjev ni veliko, varoza vsako leto pobere visok davek, to pa mlade odvrča od čebelarjenja, zaslužki v drugih dejavnostih so boljši itn. Zanimivo je, da v Španiji išče delo vse več čebelarjev iz Argentine, ker ga v svoji domovini zaradi velike gospodarske krize ne najdejo.

Tudi v Grčiji za večino čebeljih družin skrbijo poklicni čebelarji, je povedal dr. Nikolaos Bakandritsos, raziskovalec z Veterinarskega inštituta iz Aten in čebelar s približno 500 panji. Veliko se ukvarja z gozdnim medenjem, predvsem z mano na jelki in boru, saj sta ti dve drevesni vrsti za grško čebelarstvo gospodarsko najpomembnejši. Tudi on se bo z veseljem udeležil čebelarskega kongresa v Ljubljani, saj bi rad spoznal domovino kranjske čebele.

Za konec pa še ena zanimivost. V notranjosti Sicilije sem obiskal nekega poklicnega čebelarja, ki za raz-

liko od drugih kolegov ne goji rumene italijanske čebele, ampak samo avtohtono domačo pasmo *Apis mellifera sicula*. Od italijanske čebele se že na prvi pogled razlikuje po tem, da je sive barve kot naša slovenska čebela. Poleti, ko se temperature povzpnejo na več kot 40 °C v senci in ko ni nobene paše, preneha zalegati, in to je idealna priložnost za zatiranje varoe. Rumena italijanska čebela pa zalega tudi v brezpašni dobi. Vedno več čebelarjev se zdaj trudi, da bi to čebelo zavarovali in jo začeli bolj razširjati po Siciliji.

Osebnostno menim, da je udeležba predstavnikov slovenskih čebelarjev na srečanjih, kot je bil kongres na Siciliji, koristna in tudi potrebna. Omogoča navezavo osebnih stikov z različnimi ljudmi, dostop do koristnih informacij in promocijo takšnega dogodka, kot bo kongres Apimondie v Ljubljani. Na tem mestu se želim zahvaliti ministrstvu za kmetijstvo Italije, ki me je povabilo na Sicilijo in mi tudi plačalo vse stroške potovanja in bivanja.

Na posnetku stojijo z desne proti levi: dr. Raffaele Cirone, ga. Silvia Canas Lloria, Franc Šivic in dr. Livio Dorigo, predsednik tržaških čebelarjev.

Foto: F. Šivic

NOVA ČEBELARSKA KNJIGA V ITALIJI

Franc Šivic

Pri založbi Calderini edagricole v Bologni je maja letos izšla zanimiva knjiga z naslovom *Čebela*, njene oblike in naloge. Napisali so jo trije znani strokovnjaki z univerze v Vidmu, in sicer prof. Franco Frilli, prof. Renzo Barbattini in prof. Norberto Milani.

Avtorji so na stotih straneh natančno predstavili vse zunanje in notranje dele čebeljega telesa ter opisali njihovo vlogo pri delovanju organizma. V prvi tretjini knjige so opisani vsi deli glave, oprsja z nogami in krili ter zadek z želom. V naslednjem krajšem poglavju je prikazan razvoj novega bitja v celici od jajčeca do izlege. Zadnji del po večini obravnava

notranje organe, kot so mišičje, živčevje, prebavila, krvni obtok, dihala in sistem žlez z notranjim in zunanjim izločanjem. Na koncu je dodan še opis spolnih organov trota in matice.

Vsa poglavja so napisana zelo natančno in razumljivo, avtorji pa upoštevajo tudi vsa novejša dognanja na tem področju. Še posebej so privlačne številne skice in fotografije. Zlasti veliko je fotografij, posnetih z elektronskim mikroskopom, ki doslej v knjigah še nikoli niso bile objavljene.

Knjiga stane 33.000 lir in je namenjena čebelarjem, entomologom in vsem ljubiteljem narave, zahvala pa seveda znanje italijanskega jezika.

SEMINAR O TEHNOLOGIJAH ČEBELARJENJA, GOZDNEM MEDENJU IN IZRABI ČEBELJIH PAŠ

Anton Pogačnik

Lani jeseni se nas je v Komendi zbralo 33 navdušenih čebelarjev, ki smo želeli poglobiti svoje znanje iz čebelarstva. Prišli smo iz Kamnika, Komende, Domžal, Lukovice, Ljubljane, Škofje Loke, Cerkelj in Mengša. Prijavili smo se na razpis v Slovenskem čebelarju ter se odzvali osebnemu vabilu g. Staneta Jenka, predsednika Čebelarskega društva Komenda, in čebelarskega mojstra g. Prezlja.

Že prvi dan tečaja je dal slutiti, da bomo obravnavali zanimive teme in s tem pridobili veliko novega znanja, saj nam je vodja tečaja, naš znani opazovalec gozdnega medenja g. Pavle Zdešar zelo nazorno predstavil predviden program.

Poudaril je, da je to regijski seminar, ki je zahteval obsežno organizacijo, strokovnost in tudi precej velika finančna sredstva. Izbrali so udeležence, ki imajo bogato predznanje čebelarstva, kar je bil predpogoj za uspešno sodelovanje na seminarju.

Tako smo se ob petkih in sobotah desetkrat po pet polnih ur srečevali v Komendi, ob koncu pa smo letos spomladi osvežili teorijo in se udeležili treh terenskih vaj na Jecpi pri Medvodah, v Poljanski dolini nad Škofjo Loko, na Krimu, Logaški planoti, v Lazah in Hrušici. Tečaj smo sklenili na Vodiški planini na Jelovici, kjer smo opravili tudi preizkus znanja, pri čemer smo bili vsi uspešni.

Nekaj besed o programu tečaja in predavateljih. Tako sam program kot snov, ki so nam jo zelo kakovostno posredovali predavatelji, sta nam dala veliko več, kot je obetal sam naslov. Res je, da je bil poglobljeni poudarek na gozdnem medenju, kljub temu pa smo se seznanili tudi z obširno problematiko čebelarske dejavnosti. Da smo končali tako rekoč šolo čebelarjenja, nam povedo že izbira predavateljev in teme, ki smo jih obravnavali.

Kot sem že omenil, je tečaj vodil g. Pavle Zdešar, ki je v svojem značilnem slogu povezoval celotno dogaja-

nje, spodbujal predavatelje, da so med razlago podelili najpomembnejše, pa tudi udeležence, da so postavljali nova in nova vprašanja. Odlično nam je posredoval svoje vedenje o tehnologijah čebelarjenja ter o izbiri čebeljih paš ter o gozdnem medenju. Kot že večkrat doslej se je tudi tokrat pokazalo, da je velik poznavalec, in kar je najpomembnejše, da je svoje znanje pripravljen posredovati vsem slovenskim čebelarjem.

G. Franc Šivic nam je predstavil čebelarstvo v svetu. Veliko zanimivega nam je povedal o čebelarstvu na Švedskem, v Nemčiji in na Madžarskem, kjer so vzgajali novo, povsem ravno akacijo, ki je zelo zanimiva za lesno industrijo. Udeleženci smo se spraševali, kako pridobiti sadike te akacije, da bi jo zasadili tudi pri nas.

G. Milan Meglič je govoril o blagovni znamki in v zvezi s tem poudaril čim bolj neoporečno in higiensko čebelarjenje.

Urednik Slovenskega čebelarja Janez Mihelič nam je predstavil razvojne smeri v svetovnem in našem čebelarstvu tudi medovito rastlino boreč, ki je pomemben vir kakovostnega medu v Veliki Britaniji. Udeleženci smo razmišljali o tem, kako bi naše kmete pripravili, da bi sejali to rastlino. Iz nje namreč pridobivajo olje, ki pomaga pri lajšanju številnih zdravstvenih težav. Za odkup zrnja bi bilo treba zainteresirati naši farmacevtski tovarni Lek in Krko.

G. Uroš Vidmar nam je predstavil nakladni panj in uporabo tega panja na gozdnem območju, zlasti na Jelovici. Njegov način je prilagojen čebelarjenju na enem stojišču, z njim pa dosega zelo visoke donose. Bistvo tega načina je omejevanje zalege pred glavno pašo.

G. Janez Poklukar je govoril o odpornosti čebel na varoo, njihovi samočistilni sposobnosti, o zatiranju varoe z alternativnimi sredstvi, preprečevanju rojenja in ohranitvi naše kranjske čebele.

G. Ivan Flac je predstavil Kirarjev panj. Ta panj združuje lastnosti AŽ in nakladnega panja. Ena od prednosti Kirarjevega panja v sodobnem času, ko poudarjamo zlasti izboljšanje kakovosti medu, je v tem, da so v medišču sati s podaljšanimi celicami, v katere matica ne zalega, tako da je v medišču vedno deviško satje.

G. Janez Brvar je povedal, kako pripravljajo svoje čebele na gozdno pašo in kako se odloči za stojišče. Pri tem je pomemben temeljit ogled gozdov v vseh letnih časih, saj le na ta način lahko spozna, kakšno je fiziološko stanje drevesnih sestojev in povzročiteljev medenja.

G. Stane Sajevec je predaval o biologiji čebel. Poznavanje tega področja je po njegovem mnenju temelj uspešnega čebelarjenja. Poleg tega je opozoril še na živalnost evropskih čebeljih pasem, razvoj varoe ter na pomen velikosti panja na razvoj čebelje družine in s tem posredno na donos medu. V predavanju nam je predstavil tudi podnebne razmere v Sloveniji.

Inž. Franc Šivic podpredsednik ČZS, je podelil priznanja vsem udeležencem.

Foto: J. Mihelič

Mag. ga. Mira Jenko – Rogelj je bila udeleženka seminarja in tudi predavateljica. Udeležencem seminarja je predavala o pomembnosti preprečevanja čebeljih bolezni. Pri tem je po njenih besedah zelo pomembna higiena panjev, čebelarske opreme, notranjosti in okolice čebelnjaka. Poleg varoe je posebej opozorila na škodo, ki jo čebelarjem povzroča nosečavost. Ob tem nas je seznanila, kako lahko sami z ustreznim manjšim mikroskopom v svojih čebelarstvih pregledujemo stanje okuženosti v čebeljih družinah. Poudarila je da čebelje bolezni vplivajo na izkoriščanje čebeljih paš in kako vpliva vrsta paše na prezimovanje in spomladanski razvoj čebel.

G. Janko Božič nam je predstavil anatomijo čebel in možnosti čebelarja pri usmerjanju čebel na pašo.

Mag. ga. Malči Božnar nam je predstavila zahteve za higiensko pridelavo medu in drugih čebeljih pridelkov s praktičnega in zakonskega vidika. V svojem predavanju je še posebej natančno obravnavala pregrevanje medu, ki ga pravilnik o medu ne dovoljuje, in na ustreznost posode za med.

Ga. Maja Jurc je podrobno predstavila življenjski cikel ušic, ki izločajo mano, in njihov pomen za življenje drugih organizmov v gozdu.

G. Vili Potočnik nam je predstavil gozdni sestav Slovenije in njegov nadaljnji razvoj. Pomembno je, da se bodo vse bolj razvijali mešani gozdovi. Ta razvojni trend bo koristen tudi za čebelarstvo, saj je v gozdu vse več medovitih dreves. Zadnja leta postaja javor vse bolj medonosna paša. To se je pokazalo že letos, ko je skoraj povsem odpovedala akacija.

G. Borut Prainfalk je predaval o zakonodaji na področju zdravstvenega varstva čebel.

G. Aleš Gregorc nas je seznanil z novejšimi izsledki na področju čebeljih bolezni.

Ga. Anja Peterlin, varuhinja knjižnice Petra Pavla Glavarja v Komendi, nas je povabila v knjižnico. Opisala nam je Glavarjevo življenje in delo ter nam pokazala

zbirko knjig o čebelah, ki jih je imel. Prav neverjetna je kakovost risb o anatomiji čebele. Težko je danes verjeti, da so že takrat toliko vedeli o čebelah in to znali tudi narisati in zapisati. Ne vem, če bi dandanes z vso sodobno tehniko naredili kaj bolje.

Nekaj izkušenj iz svoje bogate čebelarske prakse so nam predstavili tudi čebelarji udeleženci tečaja. Tako nam je g. Matej Blejec predstavil velikoprostorski listovni panj, g. Janez Hočevar nakladni panj, g. Franc Prezelj pa tehnologijo čebelarjenja profesorja C. L. Farrarja, povzeto iz revije Jugoslovansko pčelarstvo, 1968.

Iz navedenega programa ste bralci prav lahko ugotovili, da so nam predavatelji posredovali svoje bogato znanje in da smo se veliko naučili. Tako je tudi bilo. To smo udeleženci znali ceniti in smo to dokazali tako, da smo se tečaja skoraj vsi udeleževali redno.

Ob koncu tečaja smo ugotavljali, da bi se še radi srečali in ob tem poglobljali znanje. Še veliko je tem, ki bi bile zanimive za čebelarsko prakso. Naj jih nekaj naštejemo:

- priprava medenih pijač in drugih čebeljih pridelkov in izdelkov, kataster vseh pasišč v Sloveniji, poglobljeno o preprečevanju rojenja, tehnologija čebelarjenja, prilagojena biologiji čebele in usmeritvam Antona Janše itn.

Gotovo bi se še marsikaj našlo, saj srečanja s strokovnjaki in neposredna izmenjava mnenj in izkušenj največ prispevata k razreševanju dilem, ki tarejo čebelarje.

Naj končam. Za naš majhen prispevek smo brez dvoma dobili zelo veliko znanja. Zahvala velja vsem, ki so sofinancirali izvedbo tečaja, še posebej pa Čebelarskemu društvu Komenda z neumornima organizatorjema g. Jenkom in g. Prezljem na čelu, predvsem pa najbolj zaslužnemu, g. Zdešarju, ki je s svojo strokovnostjo dal tečaju vsebino in pečat.

PROMOCIJA NOVE BLAGOVNE ZNAMKE NA SEJMU V KRANJU

Milan Meglič – Komisija KBZ

Na 40. mednarodnem sejmu kmetijstva, gozdarstva in prehrane, ki je bil od 23. do 29. marca 2001 v Kranju, je Čebelarska zveza Slovenije v sodelovanju s čebelarjem Borisom Königom iz Čebelarskega društva Jesenice širši javnosti prvič predstavila novo kolektivno blagovno znamko »Slovenski med kontrolirane kakovosti«. Po zaslugi ge. Mire Jenko – Rogelj z Veterinarskega zavoda Kranj je uprava sejma za promocijo projekta kontrolirane pridelave medu omogočila brezplačno uporabo razstavnega prostora.

Razstavne eksponate je prispevala ČZS (reklamni napis, plakati, zloženke), satje, med in druge čebelje pridelke pa je razstavil in prodajal čebelar Boris König. Razume se, da je bila najbolj poudarjena

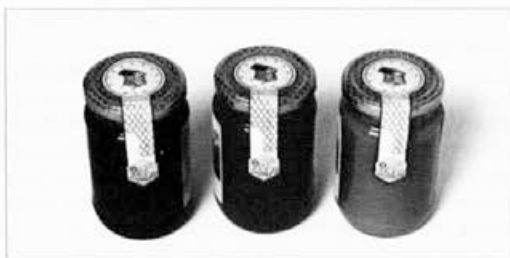
Čebelar Boris König in mag. Jasna Kralj iz ČZS.
Foto: K. Meglič

prav blagovna znamka »Slovenski med kontrolirane kakovosti«. G. König je zainteresiranim delil reklamne zloženke in seveda odgovarjal tudi na vsa vprašanja v zvezi s kontrolirano pridelavo medu, ki jo zagotavlja nova blagovna znamka. Reklamno zloženko je prejel tudi vsak kupec slovenskega medu kontrolirane kakovosti. Na dan odprtja sejma je bila ob

g. Königu tudi mag. Jasna Kralj iz ČZS ter obiskovalec tudi praktično prikazovala del analize medu, kakršno na terenu opravljajo pregledniki za med.

Razstaveni prostor si je ogledala tudi večina udeležencev posvetovanja o boleznih čebel, ki ga je v gorenjski prestolnici organiziral Veterinarski zavod Kranj. Na njem sta ga. dr. Ana-Marija Plestenjak z Biotehniške fakultete in g. Milan Meglič, predsednik komisije za KBZ pri ČZS, številnim čebelarjem predstavila tudi projekt kontrolirane pridelave medu.

Po mnenju predstavnikov Sejma je bila blagovna znamka Slovenski med kontrolirane kakovosti ves čas sejemske prireditve zanimivo in strokovno predstavljena. Opazili so tudi precejšnje zanimanje javnosti. Še posebej smo bili veseli obiska najvišjih predstavnikov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pod vodstvom ministra g. Francija Buta, ki je na razstavnem prostoru z zanimanjem prisluhnil tudi naši razlagi o pomenu projekta kontrolirane pridelave medu.

Iz tuje literature

ZAKAJ MED DELUJE KOT ZDRAVILO

Peter Molan

(Iz angleščine prevedel in priredil prof. dr. Jurij Senegačnik)

(I. nadaljevanje)

Učinkovitost medu kot zdravilnega sredstva je prikazana v literaturi, ki jo navaja prvi del tega članka, objavljenega leta 1999. Toda biokemijska razlaga učinkovitosti medu je bolj domnevna. Do logičnih ugotovitev pa se lahko dokopljemo, če spoznavamo in primerjamo znanstvene podatke o podobnem delovanju drugih snovi. Za nekatere sestavine medu namreč vemo, da so fiziološko aktivne in da delujejo zdravilno.

ZDRAVILNE LASTNOSTI MEDU

Protibakterijsko delovanje

O protibakterijskem delovanju medu je bilo doslej že veliko napisanega. Nekaj najpomembnejših ugotovitev

v zvezi s tem navaja članek z naslovom Lastnosti naravnih antibiotikov v medu, katerega prevod bo prav tako izšel v Slovenskem čebelarju.

Žal pri ugotavljanju občutljivosti bakterij na antibiotike iz medu niso upoštevali različne sestave oz. učinkovitosti posameznih vrst medu. Pogosto so raziskovali medove s srednje močnim protibakterijskim delovanjem. Pri neki takšni raziskavi so preverjali neperoksidno protibakterijsko delovanje tipičnega sortnega medu manuka (*Leptospermum scoparium*) z Nove Zelandije na sedem bakterij, ki okužujejo rane, in ga primerjali z delovanjem vodikovega peroksida. MIK (minimalna inhibitorna koncentracija medu) je bila od 1,8-

10,8 odstotka (v/v), glede na to pa je bila protibakterijska učinkovitost medu dovolj velika, da je onemogočala razvoj bakterij še celo pri devetkratni razredčitvi. Pri najbolj znanem okuževalcu ran *Staph. aureus* pa so dognali učinkovitost medu še celo pri razredčitvah do 1 : 56.

Pri neki drugi podobni raziskavi učinkovitosti medu na *Pseudomonas* pa je bila pri 20 vrstah medu MK od 2–9 odstotkov. Klinično je torej razvidno, da je protibakterijsko delovanje medu zadostno za učinkovito zdravljenje.

Pri kliničnem poskusu, pri katerem so z medom zdravili diareje, se je pokazalo, da je ta čebelji pridelek za polovico skrajšal trajanje diareje, ki jo je povzročila bakterijska infekcija. Tudi inficirane rane so po uporabi medu po večini postale sterilne v 3–6 dneh, nekatere pa šele po 10 dneh. Pokazalo se je tudi, da med na ranah ustvarja zaščitno prevleko, prav ta pa preprečuje okužbo in na ta način pacienti v bolnišnicah varuje pred navzkrižno infekcijo. Klinična pomembnost protibakterijskega delovanja medu je bila dokazana tudi v primerih, pri katerih konvencionalna terapija z antibiotiki in antiseptiki ni bila učinkovita. Z medom so pozdravili celo rano, okuženo s sojem *Staph. aureus*, ki je odporen na antibiotike. Terapevtski je protibakterijsko delovanje medu zelo pomembno, zlasti če imunski odziv telesa ne more odstraniti infekcije. Bakterije pogosto proizvajajo encime, ki prebavljajo oz. razgrajujejo beljakovine in zato zelo škodljivo delujejo na tkiva, ki naj bi se regenerirala. V takih okoliščinah uničujejo rastne dejavnike za beljakovine, ki jih telo proizvaja zato, da bi spodbudilo regeneracijo poškodovanega tkiva. Nekatere bakterije pa celo proizvajajo strupe, ki uničujejo tkivne celice, lahko pa izločajo tudi snovi, ki povzročajo podaljšanje vnetja. Pri tem lahko nastajajo tudi prosti radikali, ki so zelo škodljivi za celična tkiva. Bakterije v ranah lahko povzročajo tudi pomanjkanje kisika, ker ga same porabijo preveč. Če je oskrba ran s kisikom premajhna, je vselej prizadeta celična rast. Posledice bakterijskih infekcij, pri katerih za čiščenje ran niso uporabljali medu, so: rane ne ozdravijo, povečuje se njihova velikost, razvijejo se ognojki in čiri, presadki kože ne uspevajo, pojavljajo se vnetja, nastajajo otekline in bolečine.

Velika raznolikost protibakterijskega delovanja medu kaže, da ne delujejo vse vrste enako. To so vedeli že zdravniki, ki so živeli pred nekaj tisoč leti, saj so za zdravljenje različnih bolezni uporabljali različne vrste medu. Tako je npr. že Dioskorid pred več kot 2000 leti dognal, da je za zdravljenje vseh gnilih in razpadajočih tvorov najučinkovitejši svetli med iz Atike. Več kot tristo let pred njim pa je Aristotel ugotavljal, da je slabo obarvan, bled med zelo učinkovit za zdravljenje oči in ran. Podobna so tudi spoznanja v zdajšnji ljudski medicini.

Med jagodnega grmičevja na Sardiniji je zelo cenjen prav zaradi svojih zdravilnih lastnosti. V Indiji je med lokvanja splošno priznan kot zdravilo za oči, med iz Jordanske doline v Jemnu pa v Dubaju zelo cenijo zaradi njegovih zdravilnih lastnosti. Tudi med manuke z Nove Zelandije je, kot je bilo že omenjeno, že dolgo cenjen zaradi svojih protibakterijskih lastnosti.

Protivnetno delovanje

Klinično zanesljivo so ugotovili protivnetne lastnosti medu, saj se je vnetje občutno izboljšalo, če so rane premazali z medom. Zmanjšale so se otekline okrog rane in izcejanje tekočin iz nje, pa tudi bolečine niso bile več tako hude. Ob uporabi medu se je zmanjšalo tudi število levkocitov v krvi in ranah.

Gre torej za neposredno protivnetno delovanje, ne pa morda za sekundarno, kakršnega povzroča delovanje antibiotika. Neposredno pa so protivnetno delovanje medu dokazali tudi pri nanašanju le-tega na vnete sklepe morskih prašičkov.

Najresnejša posledica hudih vnetij je nastanek reaktivnih kisikovih spojin (prostih radikalov) v tkivih. Te nastajajo v vrsti reakcij, ki jih sproži nastanek superoksida v določenih levkocitih, ki so k temu stimulirani. Prosti radikali so izjemno škodljivi, ker so zelo reaktivni in lahko razkrajajo lipide, beljakovine in nukleinske kisline, to je vse poglavitne sestavine, potrebne za normalno delovanje celic.

Protivnetne snovi so torej zelo koristne za zdravljenje ran in opeklin. Vendar je pri farmacevtskih sredstvih za ta namen precej omejitev: kortikosteroidi zavirajo tkivno rast in odziv imunskega sistema, nesteroidne protivnetne snovi pa so škodljive za celice, zlasti želodčne. To dobro vedo tisti, ki se zdravijo zaradi različnih želodčnih težav. **Med deluje protivnetno brez stranskih učinkov.**

Protioksidacijsko delovanje

Ugotovili so, da med vsebuje precej antioksidantov, to je snovi, ki uničujejo (odstranjujejo) proste radikale oziroma molekule, ki vsebujejo neparni elektron. Prosti radikali so zelo reaktivni in povzročajo številne nezaželene in škodljive reakcije. Antioksidacijska sposobnost medu vsaj delno sodeluje pri protivnetnem delovanju. Tudi če antioksidanti v medu neposredno ne zavirajo vnetnih procesov, pa odstranjujejo proste radikale in s tem preprečujejo škodo, ki bi jo ti sicer povzročali.

Poleg odstranjevanja oziroma nevtralizacije prostih radikalov se vzpostavi še povsem drugačen varovalni antioksidacijski mehanizem. Pri tem gre v prvi vrsti za preprečevanje nastajanja prostih radikalov. Določene snovi v medu namreč vežejo kovinske ione (npr. železa in bakra), ki katalizirajo nastanek škodljivih reaktivnih peroksidnih radikalov.

Spodbujanje celične rasti

Ob zdravljenju ran z medom so klinično ugotovili, da se te hitro zacelijo. Med povzroča nastajanje čistega, zdravega granulacijskega tkiva in pospešuje epitelizacijo rane, tako da to hitro prekrije nova zunanja plast kože. Te stimulacijske sposobnosti medu so histološko potrdili s številnimi preiskavami na živalih. Zelo verjetno je pri medu prav pospeševanje celične rasti vzrok povsem nenadnega procesa zdravljenja, ki ga opažamo pri kroničnih, že dalj časa nezdravljenih ranah.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Izkušnje naših čebelarjev

ZDRAVLJENJE TROTAVE DRUŽINE

Marjan Debelak

Vsakemu čebelarju z vsaj nekaj let čebelarških izkušenj se je verjetno že primerilo, da je katera izmed družin postala trotava. V taki družini namreč čebele gojijo samo trotovske zalego, ki se razvije iz neoplojenih jajčec, in jih izlega bodisi prava matica, ki nima (več) semenske zaloge, ali pa je družina brez matice in si čebele skušajo v obupu pomagati same s poleganjem neoplojenih jajčec.

Iz znanja, ki smo ga pridobili ob branju čebelarških učbenikov in tudi iz lastnih izkušenj, smo si zapomnili, da je s tako družino velik križ. Že sicer so težave pri dodajanju oziroma menjavi matic v »normalnih« družinah. Pri trotavih družinah pa naj bi bilo to skoraj brezupno početje! Pri tem imam v mislih predvsem tiste trotave družine, ki nimajo matice in pri katerih v panju kraljujejo čebele »trotovke«.

Zanimivo je, kaj o tem pišejo naši poglavitni čebelarški učbeniki. Začnimo z najnovejšim »Od čebele do medu« iz leta 1998, ki na str. 280 o tem piše le v enem stavku:

»Če najdemo trotovske družino, ... jo likvidiramo – ometemo kompletno družino proč od čebelnjaka in čebele si bodo nato sprosile vstop v sosednje panje (panju, kjer je bila trotovska družina, smo zaprli žrelo).«

V knjigi »Čebelarstvo« iz leta 1982 nisem zasledil nobenega zapisa o tem problemu.

Nasprotno pa je v obeh knjigah »Sodobno čebelarstvo« iz leta 1955 o tem napisanega kar precej, tako teoretično kot v navodilih za prakso. Zapis je zelo pregleden, saj vsebuje različna kazala, tako npr. stvarno kazalo, ki omogoča, da hitro najdemo zaželeno informacijo, npr. o »trotavosti« in »trotovki«, ki so kar na sedmih različnih mestih v knjigi. V drugi knjigi npr. na str. 355 beremo: »Zdravljenje trotavca pa ni samo zamudno, temveč največkrat sploh brezuspešno opravilo ...«

Na str. 256 pa še: »Navadno ravnaajo čebelarji, ko opazijo trotovske zalego tako, da izženejo žival iz panja, ker jim je znano, da drugače trotavca skoraj ni mogoče ozdraviti ...«

V prvi knjigi »Sodobnega čebelarstva« je v posebnem poglavju »Trotavost čebel« na str. 131–135 do potankosti opisana biologija trotavosti. Itn.

Tudi v knjigi »Umni čebelar« iz davnega leta 1907 župnika Fr. Lakmayerja najdemo posebno poglavje z naslovom »Trotovci«, ki razmeroma obširno obravnava ta problem in tudi to, kako ga s tedanjim znanjem rešiti. Poleg najkorenitejše rešitve, ki jo navajajo tudi poznejši avtorji v že omenjenih učbenikih, to je likvidacije družine z ometanjem vseh trotavih čebel »15 do 20 m daleč od čebelnjaka«, Lakmayer omenja možnost ohranitve take družine, pomagamo pa ji z zalego in čebelami ter po

možnosti z rezervno matico v matičnici. Poleg tega na str. 84 1. snopiča dodaja za mojo letošnjo izkušnjo z zdravljenjem trotavosti najpomembnejšo navedbo:

»Včasih se trotovec ozdravi s tem, da se mu, četudi je še v njem trotovka, pridene nekaj satnikov z različno zalego s čebelami vred. Te čebele začutijo v tujem panju osirotelost in si prično 'na svojo roko' nastavlja ti na odprti zalegi matičnjake, katerih se tudi domače čebele polagoma privadijo in trotovko pomorijo. A to ni zanesljivo.«

Prispeli smo do našega čebelarstvo-slovenstvenega prava, tj. »Pogovora o čebelnih rojih« A. Janše, v slovenskem prevodu in z dopolnili P. P. Glavarja (v rokopisu iz leta 1776).

Janša je kot učitelj čebelarstva na Dunaju omenjeno delo napisal leta 1771 v nemškem jeziku, z naslovom »Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu« pa je to delo izšlo leta 1976. V tem delu najdemo v oštevilčene odstavke pregledno razvrščeno množico podatkov in navodil, ki zadevajo trotavost. Na primer:

– Str. 381: »Pri zdavnaj pogrešeni matici slabe panje združujemo.«

– Str. 382: »Močnim pomagamo z drugo matico.«

– Str. 383: Če nimamo rezervnih matic, niti matičnikov, dodajmo čebelno zalego, »da iz nje zastavijo matico«.

– Str. 390: »Trume trotov, znamenje zdavnaj pogrešene matice.«

– Str. 391: »Razloček med trotovsko zalego v panju z obojno in v panju z neobojeno (= nesprašeno, op. M. D.) matico.«

– Str. 393: »Brezmatične čebele zaman zastavljajo matico iz trotovske zalege.«

Pri vseh navodilih o zdravljenju trotavih družin je v tem učbeniku dodano nujno opozorilo, da mora čebelar pred zdravljenjem »porezati trotovski zalegi glave«.

Toliko o naši čebelarški literaturi, ki je, kot smo videli, žal, vse bolj nepopolna in sili čebelarje, da segajo po informacije daleč nazaj k literaturi, ki je že davno razprodana in ki ponekod zahteva tudi kakšna dopolnila.

Za nameček lahko pogledamo še najnovejši, na Apimondii nagrajeni učbenik za naš čebelarški naraščaj, »Čebela se predstavi« iz leta 1998, vendar v vsej množici podatkov in njem ne bomo našli ničesar o trotavosti. Le kje naj se o tem pojavu poučijo zdajšnji čebelarji?

Taki primeri naravnost kričijo, da je treba ponatisniti naš najboljši čebelarški učbenik in vir čebelarškega znanja, to je »SODOBNO ČEBELARSTVO«, ki mu težko najdemo para v svetu, doma pa sploh ne!

Zdaj pa še o moji letošnji izkušnji z zdravljenjem trovate družine.

Med več pomožnimi družinami, v katerih so letos čebele vzgojile novo matico, je ena družina sredi maja izgubila matico na prahi in postala trotavka z dvema satoma »grbaste« zalege. Ker sva se s prijateljem Igorjem že večkrat pogovarjala o možnosti, kako rešiti take družine samo z dodanim satom čebelne zalege, v katerem so tudi jajčeca, sem preizkusil ta način. Še toliko raje, ker sem videl, da se osirotela trotava družina zaveda brezmatičnosti tudi takrat, ko je globoko v trotavosti, in obupno poskuša vzrediti matico kar iz neoplojenih jajčec, ker drugih ni. Med grbasto zalego vidimo zaležene oziroma zasilno vzgojene matičnike, iz katerih se seveda nič ne izleže!

Trotavi družini sem odvzel vso grbasto zalego in čebele s teh satov ometel nazaj v panj. V panj sem vstavil sat po večini mlade zalege, tudi z jajčeci. S sata, ki ga lahko dobimo v vsaki normalni družini, sem pred tem ometel čebele, da mi ni bilo treba iskati matice.

Čez nekaj dni sem ob kontrolnem pregledu videl, da je prvotno trotava družina potegnila iz dodane najmlajše čebelne zalege nekaj pravih, zasilnih matičnikov. Nove trotavske zalege je bilo zelo malo. Kot sem videl pozneje, se je matica izlegla, sprašila in kmalu nato zalegala, kolikor ji je dopuščal obseg gnezda. Družina je bila rešena trotavosti!

Lahko si predstavljate moje zadovoljstvo, ko sem kmalu potem nekega lepega dne opazil, da so čebele te družine prve v čebelnjaku, pri »polni skledi« medenih zalog začele preganjati trote, to pa je znak, da so zadovoljne z matico in da je v panju vse v redu!

Iz tega opazovanja sledi tudi moj sklep, da brezmatično trotavo družino verjetno najlaže rešimo trotavosti in brezmatičnosti, če ji dodamo sat ali več normalne zalege, pač glede na to, kakšne namene imamo z

družino. Pri tem ni potrebno nobeno stresanje čebel v travo, ker čebele (»trotovke«) očitno nehajo leči neoplojena jajčeca in postanejo »navadne« čebele, ko začutijo, da lahko vzredijo pravo matico.

Dodana čebelna zalega v trotavo družino menda res dela čudeže, kot je v svoji knjigi omenil že župnik Lakmayer pred skoraj sto leti in tudi Anton Janša skupaj s P. P. Glavarjem pred 230 leti!

PRIPIS

Pri pisanju tega sestavka sem se srečal z vprašanjem, kako poimenovati pojav, v katerega zapade čebelja družina, če je dalj časa brez zdrave, rodovitne matice.

V novejših, zelo skopih zapisih v naši čebelarški literaturi beremo o *trotovski čebelji družini* in *maticah ali čebelah trotovkah*.

Pravzaprav sem samo v nadvse skrbno urejeni knjigi »Sodobno čebelarstvo« zasledil natančnejše in po mojem mnenju tudi lepšo obliko izrazov: *trotavost čebelje družine ... in matica ali čebele trotovke ...*

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika poizvedovalec o tem vprašanju ne dobi povsem nedvoumnega odgovora. Navedena sta oba izraza: *trotav* (tisti, ki zalega neoplojena jajčeca) in *trotavec* (tisto, v katerem matica ali čebele zalegajo neoplojena jajčeca).

Pridružujem se odločitvi urednikov »Sodobnega čebelarstva«, to je Avgustu Bukovcu, Stanetu Miheliču, Slavku Raiču in Vladu Rojcu, da imamo izraz: *trotavost čebelje družine* za označevanje posebnega stanja v čebelji družini. Izraz *trotovski ali trotovka* pa uporabljamo tedaj, kadar mislimo na osebkke, tj. trote, ki se izležejo iz trotovskega sata, matico ali čebele, ki ležejo samo neoplojena jajčeca, iz katerih se izležejo samo troti, in podobno.

Iz društvenega življenja

IZ TRADICIJE V PRIHODNOST – BO »MED IZPOD SNEŽNIKA« ZAŠČITENA ZNAMKA?

Vojko Čeligoj

Bo zamisel odličnega čebelarja Milana LIČANA iz Ilirske Bistrice iz davnega leta 1930 dobila posnemalec? Med z območja pod Snežnikom je bil z najvišjimi priznanji ocenjen že pred sedemdesetimi leti. Bistriški čebelarji tudi dandanes ostajajo zvesti tradiciji.

Kar nekaj let je tega, ko sem bil na obisku pri gospe **Adi Ličan – Jerše**, hčerki znamenitega čebelarja **Milana Ličana** iz Ilirske Bistrice. Že kot otrok iz sosesčine sem prihajal k njim in občudoval številne uokvirjene diplome, priznanja in fotografije, pa tudi čebelarsko orodje, ki ga je bil lastnik razstavil na hodniku družinske hiše v Gornjem Kraju, kot se še dandanes imenuje najstarejši del Ilirske Bistrice. Prav tako sem občudoval njihov lepo vzdr-

ževan vrt z velikim čebelnjakom, v katerem smo otroci vrteli točilo in bili nagrajeni z nekaj pestmi medenega čebeljega voska, iz katerega smo sesali sladki med, nato pa si še ure in ure oblikovali lepljive sladke prste. Tudi ob tem obisku so oživele podobe iz mladosti. Diplom in slik sicer na hodniku ni več, saj so zdaj shranjene na podstrešju. Tudi velik čebelnjak na Ličanovem vrtu je zdaj prazen. V pripovedi gospe Ade pa je ostalo navdušenje nad očetovim delom in njegovimi čebelarskimi uspehi. O uspešnem čebelarju Milanu Ličanu je pisal tudi **Slovenski čebelar**, a žal samo ob njegovi prerani smrti leta 1952. Ob tem obisku sem v svoje veliko veselje dobil tudi barvno nalepko, s katero je bil označen Ličanov med.

Sl. 1: Nalepka za med Milana Ličana iz Ilirske Bistrice iz leta 1930. Le-ta je prvi opozoril na »snežniški med«.

Na njej je podoba Snežnika, posnetega iz Grčevca, ene najlepših jas pod Snežnikom, in velikim napisom v italijanskem jeziku **MIELE MONTE NEVOSO** oz. v slovenskem prevodu: **SNEŽNIŠKI MED** ali **MED IZPOD SNEŽNIKA** (sl. 1).

Da je bila nalepka napisana v italijanskem jeziku, je razumljivo, saj so naši čebelarji v obdobju med dvema vojnama svoj pridelek prodajali v Italiji, del te države pa je bila tudi Primorska. Z nekaj raziskovalne sreče sem odkril tudi fotografsko predlogo za omenjeno nalepko. Že kakšno leto prej je namreč pri založbi reške sekcije CAI izšla razglednica Snežnika, narejena po fotografiji G. Luchesicha, izvrstnega planinskega fotografa z Reke. Milan Ličan je bil sicer tudi spreten amaterski slikar, zato je motiv Snežnika gotovo sam likovno prilagodil in prebarval za potrebe svojih nalepk za med.

Postal sem pozoren na čebelarске nalepke v naši dolini in v svoje veselje našel še eno staro, prav tako barvno nalepko za med znanega čebelarja **Ivana ŠAJNA**, prvega poklicnega čebelarja na Bistriškem, zaposlenega pri Antonu Žnideršiču (sl. 2). Kljub preverjanju in spraševanju pri drugih znanih bistriških čebelarjskih družinah o njihovih nalepkah za med nisem našel nobene več. Kar ne morem se načuditi, da od nalepk, ki so bile verjetno natisnjene v več tisoč izvodih, ni ohranjena niti ena sama. Obiskal sem znano čebelarско družino **Kazimirja Kranjca** v Trnovem pri Ilirski Bistrici, spraševal pri gospe **Alenki Mikacič**, hčerki znamenitega čebelarja **Antona Žnideršiča**, pri družini **Aleksandra Ličana**, zamaš sem poizvedoval tudi pri sorodnikih **Antona Možine** na Topolcu pri Ilirski Bistrici in še kje. Posebnih nalepk za med nisem našel nikjer več, čeprav so verjetno obstajale, a žal niso ohranjene. Na nalepke za med do nedavna niso bili pozorni niti v Čebelarjskem muzeju v Radovljici, zato bi verjetno le s težavo našli zadovoljivo ali vsaj pregledno zbirko takih nalepk na Slovenskem, še zlasti pa zbirko, ki bi prikazala pestrost različnih vrst medu in hkrati tudi pristop čebelarjev do primerne ponudbe svojih izdelkov. Ob

Sl. 2: Nalepka čebelarja Ivana Šajna iz Ilirske Bistrice, nastala v začetku tridesetih let.

vsem tem pa povejmo, da **nalepke za med** niso samo obvestilo o ponujanju vsebine neke posode, ampak tudi **majhna grafična umetnina**, ki jo oblikuje grafik ali morda celo likovni umetnik. Nalepke za med so torej tudi drobna grafična umetnost, njena izdelava pa kar kulturno dejanje, vredno čebeljega, čebelarjevega in umetniškega truda.

Gotovo omenjeni nalepki za med sodita v obdobje med dvema vojnama, ko so ilirskobistriški čebelarji dosegali izjemne uspehe. Na enega takih uspehov spominja tudi zapis v takratnem italijanskem reškem dnevniku »LA VEDETTA D' ITALIA« (»Pogled Italije«), z dne 25. aprila 1930:

»... Nagradjeni čebelarji Kvarnerske pokrajine v Veroni na mednarodnem čebelarjskem sejmu med 9. in 23. marcem 1930:

V prvi skupini je med posamezniki prejel Milan Ličan iz Ilirske Bistrice častno diplomu, najvišje priznanje v pokrajini. V tretji skupini je dobil posebno medaljo Anton Žnideršič za »Žnideršičev panj« (»arnia Snideršic«), najvišje priznanje v celotni Julijski krajini. Bronaste medalje so prejeli iz Ilirske Bistrice še Ivan Šajn, Aleksander Ličan in Carlo Ognibene. Antonu Žnideršiču so namenili tudi posebno priznanje za študijski pristop pri preučevanju čebel in za številne inovacije. Anton Žnideršič je na sejmu predstavil tudi svoje zamisli o prevozu panjev ...»

Da je šlo za poseben uspeh prav ilirskobistriških čebelarjev (ta je tudi posledica dolgoletne tradicije, saj so slovensko čebelarско društvo imeli že od leta 1907), pričča tudi podatek, da je med vsemi udeleženci omenjenega sejma iz Kvarnerske pokrajine priznanje prejel samo še en čebelar z Reke.

In ko že govorimo o nalepkah za med, omenimo še, da so se zdajšnji ilirskobistriški čebelarji na pobudo predsednika **Ivana Šuštarja** zgledovali prav pri Milanu Ličanu, ki je s svojo nalepko za med prvi opozarjal na »**med izpod Snežnika**«. Tako so za prve društvene nalepke izdelali lično barvno nalepko s podobo Snežnika, njegovih nepreglednih gozdov, obilico planinskega cvetja, AŽ panjem in kransko čebelo. Motiv Snežnika je tokrat posnet iz Suhih dolin in kaže znano podobo Snežnika z jugozhoda. Etiketno je oblikoval **Matjaž Penko**, v deset tisoč izvodih pa jo je natisnila grafična delavnica BOR v Ilirski Bistrici. Domači čebelarji so zamisel in nalepke sprejeli z obema rokama (sl. 3).

Sl. 3: Nalepka za med Čebelarjskega društva Antona Žnideršiča iz Ilirske Bistrice iz leta 2000. Na njej je med s tega območja znova poimenovan »MED IZPOD SNEŽNIKA«.

Bo »**MED IZPOD SNEŽNIKA**« postal tudi zaščitena vrsta medu, ki jo pridobivajo samo čebelarji pod to našo lepo goro? O tem bodo odločili čebelarji sami in njihov med, mar ne? Zato pa: »**Naj jim medli!**«

BISTRIŠKI ČEBELARJI NA DELOVNI AKCIJI

Norbert Jedločnik

Lepo sobotno jutro je zvonilo na pot 18 slovenje-bistriških čebelarjev. Cilj – Čebelarški center Slovenije na Brdu pri Lukovici. Dobro razpoloženi in presenečeni nad naravnimi lepotami okolice smo se z društvenim praporom in harmoniko podali v strmino na delovišče. Prva postaja je bila košata lipa na levi strani ceste, pod katero smo se skupaj z našim »proviantom« umaknili pred sončno pripeko. Podpredsednik naše Čebelarске zveze Slovenije g. Vlado Pušnik in tajnik g. Milan Runtas sta nas razporedila po veliki parceli okoli objekta bodočega čebelarškega centra. Ena skupina je na dnu obrežja ob vzdolžni cesti vgrajevala železniške pragove kot zaščito pred drsenjem hribine. Drugi smo pripravljali okoliške površine za setev detelje in jo tudi posejali. Upamo, da bo lepo vzkliła. G. Pušnik nam je razkazal prostore bodočega doma, nam pojasnil njihovo namembnost in povedal, kaj vse bo treba še postoriti, da bo naš slovenski čebelarški dom, ki bo v ponos vseh Slovencev in še posebej čebelarjev, zaživel. Da pri delu nismo bili žejni in lačni, sta poskr-

bela naša člana Ivo Potisk in Alenka Oder. Z odličnim rokovnjaškim golažem smo si potešili lakoto in se dobre volje z najlepšimi vtisi odpeljali proti domu.

Bistriški čebelarji pred čebelarškim centrom

Foto: Pavel Klečina

POGLED NA 15 LET TAJNIKOVANJA

Milan Runtas

Spoštovani čebelarji, po petnajstih letih se izteka moje sodelovanje z vami v vlogi tajnika Čebelarске zveze Slovenije (ČZS). Ko se ozrem nazaj, se je na ČZS marsikaj spremenilo na bolje, žal pa tega ne morem trditvi tudi za čebelarstvo kot eno izmed vej kmetijstva.

Ročno vodenje evidenc članstva smo leta 1989 zamenjali z računalniško obdelavo podatkov. S tem smo skrajšali postopke pri oblikovanju članskih evidenc in omogočili čebelarškim društvom, da so ob zbiranju članarine dobili računalniško izpisane podatke svojih članov. To je tudi zmanjšalo število očitkov zaradi nečitljivosti napisanih podatkov o članih.

Še pomembnejšo tehnično posodobitev smo izvedli pri informiranju čebelarjev o čebeljih pašah in medenih donosih. S prenosom opazovalno-napovedovalne službe marca 1993 z Medexa na ČZS – odobrilo ga je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki službo tudi v celoti financira – smo čebelarjem omogočili 24-urno dostopnost podatkov o medenju prek posebne telefonske tajnice, le-to pa smo pred letom in pol nadomestili z večkanalnim računalniško vodenim telefonskim odzivnikom, tako da lahko tudi čebelarji iz oddaljenih omrežnih telefonskih skupin takoj dobijo najnovejše podatke o medenih donosih ali kratkoročne in dolgoročne napovedi medenja.

Z osamosvojitvijo Slovenije in po spremembi politično-ekonomske ureditve se je pred čebelarji pojavil nov problem, ki ga prej skoraj niso poznali. Med, ki ga je dotlej po dokaj ugodni ceni kar v sodih odkupil eden od dveh velikih trgovcev z medom, je nenadoma osta-

jal neprodan, saj sta oba »veletrogovca« izgubila veliko in nezahtevno jugoslovansko tržišče, pri izvozu medu pa dosegala prenizke cene za donosno trgovino. Čebelarji so morali pridelan med začeti tržiti sami, in to po čim boljši ceni, da se jim je čebelarjenje še splačalo. To so dosegli samo, če so ga sami ponudili končnemu porabniku. V tem obdobju je precej velikih čebelarjev, zlasti prevažalcev na bogata pasišča sosednjih republik nekdanje skupne države, opustilo čebelarjenje. Da bi čebelarjem omogočili kar najmanj boleč prehod v »tržno gospodarstvo«, smo jih začeli zalagati s stekleno embalažo, z novimi nalepkami za opremljanje kozarcev z medom, iskanjem novih tržnih niš za med itn. V nekaj letih je s tržnic in prodaje na domu izginil med, polnjen v kozarce, na katerih so bile še vedno nalepke od kumaric, marmelad, kompotov itn., nekaj večjih čebelarjev je začelo polniti in na drobno prodajati med neposredno, nekateri pa so ga prek grosistov prodajali že uveljavljenim trgovskim hišam. Logično nadaljevanje takih prizadevanj je bila uvedba zaščitne znamke slovenskega medu. Prvo kolektivno zaščitno znamko smo uvedli sredi osemdesetih let, vendar se zaradi dragih laboratorijskih analiz ni uveljavila, konec prejšnjega leta pa je zaživel celosten sistem zaščite slovenskega medu vrhunske kakovosti, katerega kontrolo izvajajo za ta opravila izobraženi in pooblašeni pregledniki medu. Ta projekt kot tudi projekt trgovske zaščite kranjskih matic smo formalno-pravno zavarovali pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Žal še vedno vse preveč čebelarjev ne jemlje resno sicer nujne zaščite slo-

venskega medu z blagovno znamko. Za prepoznavnost in zaščito slovenskega medu bi morali »že včeraj« začet uporabljati prelepke s kolektivno blagovno znamko slovenskega medu, saj se jih morajo porabniki navaditi. Ko bomo vstopili v Evropsko unijo, bo naš trg preplavljen tako s poceni kot tudi z dragim medom in odločitev kupca za neprepoznaven slovenski med bo veliko težja. To velja tako za tiste, ki med že zdaj prodajajo v trgovinah ali ga šele nameravajo, kot tudi za tiste, ki ga prodajajo na tržnicah ali na domu.

Z »legalizacijo« izobraževanja za pridobitev čebelarске kvalifikacije so po več letih končno kronana vsa naša prizadevanja za to, predvsem pa napor naše komisije za izobraževanje. V uradni seznam poklicev nam je uspelo znova uvrstiti naziv kvalificirani čebelar, izdelali smo potrebne učne vsebine in katalog znanj ter predlagali izpitne komisije za pridobitev čebelarске kvalifikacije. Za praktični pouk in mentorstvo bodočim KV čebelarjem smo predlagali, v sodelovanju s čebelarско šolo iz Gradca v Avstriji, na izobraževalnem seminarju izsolali štiriindvajset čebelarских mojstrov in dosegli, da jim je šolsko ministrstvo diplome »nostrificiralo«, torej izenačilo z doma pridobljenimi spričevali. Vse našeto je bilo treba izvesti zato, da so nam pristojni organi ministrstva za delo in ministrstva za šolstvo prižgali zeleno luč za začetek usposabljanja tistih čebelarjev, ki si želijo pridobiti čebelarско kvalifikacijo.

Za krajšo pot do nujno potrebnega čebelarskega znanja smo posneli in na videokasetah izdali nekaj izobraževalnih videofilmov, ki dopolnjujejo tiskano čebelarско literaturo.

V tem obdobju so trije mladi čebelarски strokovnjaki opravili doktorate iz čebelarских znanosti, tako da zdaj na visokošolski ravni opravljajo raziskovalno in izobraževalno delo za čebelarstvo. Pomembna pridobitev je tudi devet veterinarjev specialistov za čebelje bolezni, ki jih plačuje ministrstvo za kmetijstvo, da nadzorujejo čebelje bolezni ter predavajo in usposabljajo čebelarje na terenu. Ministrstvo nam je vse do letos, čeprav ne preveč radodarno, regresiralo nakup krmnega sladkorja, delno nakup pridobitnih matic, samo dvakrat v zadnjih petnajstih letih pa tudi nakup zdravil.

Po skoraj tridesetih letih se je v vodstvu ČZS pojavil »vizionar«, ki je vdahnil novo življenje propadajočemu Čebelarškemu izobraževalnemu centru na Brdu pri Lukovici. Tega so slovenski čebelarji s prostovoljnimi prispevki začeli graditi že daljnjega leta 1972. Zasnoval je program dejavnosti v bodočem Čebelarškem centru Slovenije (ČCS) in z njim prepričal člane upravnega odbora in delegate čebelarских društev iz vse Slovenije o tem, da je dograditev in usposobitev ČCS perspektivna naložba. V pripravo načrtov, pridobivanje soglasij sosedov, denarja in sponzorjev, v motiviranje čebelarjev za prostovoljno delo pri urejanju okolice bodočega ČCS je vložil izjemno veliko svojega prostega časa, opravil nešteto sestankov, telefonskih pogovorov in prevozil velikansko število neplačanih kilometrov, skratka v projekt ČCS je vložil tako rekoč samega sebe. Ne v čebelarstvu in ne v svojem zasebnem življenju še nisem naletel na človeka, ki bi tako požrtvovalno in s tolikšnim odrekanjem brez kakršnih koli osebnih kori-

sti živel in delal za zastavljeni cilj »svoje organizacije«, kot to počne podpredsednik ČZS g. Vlado Pušnik. V tem sestavku nisem hotel nikogar posebej imenovati, ker je večina dosežkov plod kolektivnega dela, a za sluge g. Pušnika pri graditvi ČCS, in ne le tega, so tolikšne, da moram narediti izjemo. Ker odhajam iz službe pri ČZS in ker imava o nekaterih stvareh različna mnenja, mi lahko verjamete, da mu »ne lezem nekam«, saj od tega nimam prav nobene koristi.

Z dograditvijo ČCS in preselitvijo sedeža ČZS bodo končno postavljeni temelji za graditev ekonomske, izobraževalne in pospeševalne močne ter vplivne ČZS. V novem ČCS bodo delovale tudi svetovalne službe (opazovalno-napovedovalna služba medenja, veterinarska svetovalna služba, tržna in razvojno-pospeševalna služba, združenje in komisija za zaščito slovenskega medu, za kontrolo in izdajanje blagovnih znamk za med, kranjske matice in vzrejni material, rejsko združenje za kranjsko čebelo itn.), izobraževalno-izpitna skupina za čebelarstvo, ki bo s pooblastilom ministrstva za šolstvo in ministrstva za delo vodila čebelarско izobraževanje in izdajala spričevala v sistemu izobraževanja poklicnih čebelarjev in čebelarских mojstrov. Dovolj veliki poslovni prostori in trgovska dejavnost v novem ČCS bodo omogočili stalno oskrbo članstva s cenejšim reprodukcijskim materialom, sladkorjem in embalažo. V okviru seznanjanja porabnikov s kakovostnimi čebeljimi pridelki bodo delovale strokovne promocijske skupine v ČCS in v vseh pomembnejših nakupovalnih centrih po Sloveniji, v novem ČCS bo stalna prodajna razstava čebelarских potrebščin in novosti, stalna prodajna razstava čebeljih pridelkov in izdelkov itn. V načrtu so tudi apiterapevtske dejavnosti in izobraževalni programi za nečebelarje, vse to pa naj bi skupaj s prenočitveno in gostinsko dejavnostjo prineslo ČZS tudi nekaj materialnih koristi. Z vsem naštetim se bo ČZS krepko postavila na lastne noge in postala upoštevana vreden sogovornik ministrstvom, Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije, izobraževalnim in raziskovalnim organizacijam ter vsem drugim, za katere zdaj skoraj ne obstaja oziroma je povsem nepomemben dejavnik. Od vsega navedenega bo imelo največ koristi članstvo zaradi nižje članarine in drugih neposrednih in posrednih ekonomskih, izobraževalnih in pospeševalnih koristi, saj se ves ustvarjeni dobiček po statutu ČZS in zakonu o društvih lahko preliva le v osnovno dejavnost ČZS, zato ni bojazni, da bi se denar na koga prilepil. Končno se bo »spláčalo« biti član ČZS! A za to je že zdaj, ko ČCS še gradimo, treba kaj prispevati.

Veliko priznanje je tudi izvolitev ČZS za organizatorja svetovnega čebelarskega kongresa leta 2003 v Ljubljani. Poleg časti nalaga izbira organizatorju veliko dela, ki ga prizadevni organizacijski odbor brez pomoči vseh čebelarjev in finančnega vložka države ne bo zmogel. Dobro pripravljen in uspešno izpeljan kongres lahko veliko prispeva k prepoznavnosti Slovenije kot zibelke pristne kranjske čebele in pridelovalcev odličnih čebeljih pridelkov, to pa končno spet pomeni boljše trženje naše čebele in čebeljih pridelkov.

V uspehe, žal pa tudi v neuspehe, je gotovo vgrajen tudi delček mojih prizadevanj. Z večino voljenih in ime-

novanih funkcionarjev tako v ČZS kot v čebelarških društvih sem odlično sodeloval, za kar se vsem skupaj zahvaljujem. Enako velja za čebelarje, s katerimi sem imel neposredne ali telefonske oziroma pisne stike. Žal je v čebelarških vrstah tudi nekaj posameznikov, ki so ljudje le »na pogled« sicer pa v njih ni nič

človeškega in s svojim ravnanjem čebelarški organizaciji ali posameznikom v njej povzročajo nepopravljivo škodo. Svojemu nasledniku želim uspešno delo, vodstvu ČZS pa naj prišepnem, naj ga včasih odločneje podpre, saj je najbolj izpostavljen člen slovenske čebelarške organizacije.

Za mlade čebelarje

Drugi čebelarški tabor »ČEBELKO 2001« na DOŠ Prosenjakovci

Jožefa Herman – ravnateljica DOŠ Prosenjakovci

Na Dvojezični osnovni šoli Prosenjakovci smo od 25. do 30. junija letos izvedli drugi čebelarški tabor »Čebelko 2001«. Udeležilo se ga je 17 učencev iz vse Slovenije. Vodja tabora je bila profesorica madžarskega jezika Gabriela David.

Udeleženci tabora so imeli na razpolago tri učilnice, eno za dečke in dve za deklice. Spali so v spalnih vrečah na podlogah, ki jih je preskrbel RC ZOTK Slovenije iz Murske Sobotice. Prhali so se v kopalnici v šolski telovadnici. V šolski kuhinji so zanje pripravljali svežo hrano, ves dan pa so imeli na razpolago sveže sadje in pijačo.

Tabor je potekal pod strokovnim vodstvom mentorjev: Suzane Kovač, mentorice čebelarškega krožka, Jožeta Matavža, dr. vet. med., Stanka Kapuna dr. vet. med., Franca Tratnjeka, profesorja na Srednji kmetijski šoli v Rakičanu, Sonje Toth, profesorice biologije in kemije na OŠ Fokovci, ter drugih učiteljev na naši šoli.

Prvi dan je mentorica tabora predstavila program dela. Sledilo je medsebojno spoznavanje ter spoznavanje čebel, ogled okolice šole in seveda našega čebelnjaka. Dan smo končali z »večerom na vasi«, s pečenim krompirjem in pajanim kruhom.

Drugi dan so udeleženci tabora spoznavali zanimivosti in bolezni čebel. Po kosilu in kratkem počitku so se odpeljali na kopanje v Terme 3000 v Moravске Toplice. Zvečer so pod vodstvom profesorice Sonje Toth spoznavali uporabnost medu tudi v kozmetiki, saj so si z njim temeljito očistili obraz. Tako lepi in urejeni so zvečer tudi legli k zaslužnemu počitku. Naslednji dan so se odpravili peš na Madžarsko, kjer so si v vasi Magyarszombatfa ogledali lončarstvo, kozjo in konjsko farmo. Po vrnitvi v šolo pozno popoldne so izdelovali sveče iz voska.

Po jutranji telovadbi in zajtrku so udeleženci četrti dan pod strokovnim vodstvom dr. Kapuna spoznavali medovite rastline. Svoje ugotovitve so zapisovali. Začeli so urejati poseben bilten. V poznih popoldanskih urah so se preizkusili v peki medenjakov.

Peti dan je bilo na vrsti »najsajše« čebelarjevo delo – točenje medu. Popoldne so se odpeljali na krajši izlet po Goričkem: v Kraščin so obiskali kmetijo Ferencekovič, v Gradu so si ogledali tamkajšnji grad, v Gornjih Petrovcih gojišče fazanov, v Šalovcih so obiskali kmetijo Rengovič, v Krplivniku pa etnografsko hišo. Zvečer so pripravljali razstavo in bilten ter vadili za nastop.

Šesti dan tabora so se začele priprave na prihod staršev in gostov. Ena skupina udeležencev tabora je pomagala pri kuhanju bograča, druga je pekla perece. Pripravili so tudi svoj zaključni program. V jedilnici šole so si obiskovalci lahko ogledali zanimivo razstavo izdelkov iz voska.

Ob 13. uri je sledil slovesen zaključek tabora. Poleg staršev udeležencev tabora so se ga udeležili še: predstavnik ZTKS ga. Mla Kordež iz Ljubljane, g. Ludvik Filo, vodja RC ZOTK iz Murske Sobotice, podžupan občine Moravske Toplice g. Jože Matis ter mentorji in delavci šole.

Ob koncu smo vsi skupaj poskusili dobrote, ki so jih pripravili udeleženci tabora.

S prijetnimi vtisi in obljubami, da bodo še prišli, so udeleženci letošnjega tabora odpotovali na svoje domove.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Parni kuhalnik voščin na plin iz nerjaveče pločevine s perforiranim vložkom za cca. 20 satov

Logar

LOGAR TRADE

čebelarstvo, proizvodnja
in trgovina, d.o.o.

Zupanova 1, 4208 Šenčur

tel.: 04 25 19 410

faks: 04 25 19 415

e-pošta: logar-trade@siol.net

internet: www.logar-trade.si

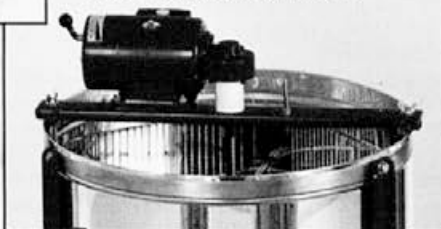
Grelec za med 2000W
s termostatom 30-100°C,
ki ne pregreva medu

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka
od 8.00 do 12.00
in od 15.00 do 18.00
ob sobotah
od 9.00 do 12.00

Ali ste se naveličali
ročnega vrtenja?

Motor za točilo 80W/230V
omogoča smer vrtenja v levo in desno
z brezstopenjsko izbiro hitrosti

**NAROČENO BLAGO
VAM LAHKO ODPOŠLJEMO
S PAKETNO POŠTO**

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme v vrednosti več kot 5.000
SIT. priznamo čebelarjem z veljavno člansko izkaznico 4% popust

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V SEPTEMBRU 2001

SEPTEMBRA boste v oddaji KMETIJSKI NASVETI na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- **v torek, 4. SEPTEMBERA**, ob 12.30, bomo neposredno iz studia prvega programa Radia Slovenija prenašali pogovor z veterinarskim svetovalcem za čebelje bolezni, g. Jožetom Matavžem, dr. vet. med., iz Murske Sobote; voditeljica oddaje ga. Polančeva se bo z njim pogovarjala o pripravi čebel na prezimovanje. **Vaša vprašanja boste lahko zastavili po telefonu, št. 01 475 22 22;**
- **v torek, 18. SEPTEMBERA**, ob 12.30, bo g. Jože Švagelj predstavil naloge preglednika medu. Gre za pomembno dejavnost pri uvajanju nove blagovne znamke Čebelarke zveze Slovenije VRHUNSKI SLOVENSKI MED KONTROLIRANE KAKOVOSTI.

Urednica Ivanka Polanec

V

spomin

ALOJZ SKUTNIK

Pomlad se je razmahnila v vsej svoji veličini, ko je neko aprilsko nedeljsko jutro prenehalo biti srce našega Lojza, znanega in uspešnega čebelarja. Končal se je njegov dolgotrajen boj z boleznijo in izgubili smo dobrega človeka. Njegova izjemno plodovita življenjska pot se je začela

leta 1936 v Ribnici na Pohorju. Otroštvo je preživel med skromnimi in poštenimi ljudmi. Po končani osnovni šoli se je izučil za mizarskega pomočnika, neustavljiva želja po doseganju višjih ciljev pa ga je popeljala v miličniške vrste. Vsa svoja delovna leta do invalidske upokojitve je služboval v Slovenj Gradcu in Mislinji med svojimi pohorskimi prijatelji.

Čebelaril je več kot 30 let. Sredi svojega delovnega okolja si je v Dovžah pri Mislinji postavil ličen čebelnjak za 15 panjev in ga takoj napolnil s panji, polnimi čebeljih družin. Kot čebelar je bil zelo uspešen, na bradah njegovih panjev pa so vedno visele brade čebel. Tudi pridelki medu iz njegovega čebelnjaka so bili nadpovprečni in zavidanja vredni. Pri vsej tem pa ni skoparil z nasveti, svoje bogato znanje je radodarno delil z drugimi čebelarji. Zlasti uspešno je bilo njegovo dolgoletno delo v upravnem in nadzornem odboru čebelarstva.

Nekaj časa je opravljal tudi delo tajnika, dokler mu tega ni onemogočila bolezen. Za svoje uspešno delo je prejel številna priznanja, med katerimi je treba posebej omeniti red dela s srebrnim vencem in odličje Antona Janše III. stopnje. Lojze bil vzor številnim čebelarjem, zato ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

ČD Slovenj Gradec

ANTON ANDIČ

V začetku letošnjega maja smo se poslovili od najstarejšega člana Čebelarstva društva Vuzenica Antona Andriča.

Rojen je bil leta 1909 pri Sv. Vidu pri Vuzenici. Že v rani mladosti je čutil veselje do čebel in tako je že pri dvanajstih letih dobil prvo družino v kranjiču. Pozneje se je tej družini pridružil še nekaj družin in z njimi je čebelaril vse do odhoda k vojakom. Svoje ljubljene je prepuстил bratu, vendar ta ni imel prevelikega interesa zanje. Tako je po vrnitvi od vojakov lahko ugotovil le, da čebel ni več.

Leta 1944 se je preselil na dom svoje žene in tam znova začel čebelariti v AŽ panjih. Imel je tudi nekaj kranjičev za roje in z njimi je pomagal mladim čebelarjem, ki jih je uvajal v skrivnosti teh neutrudnih živalic. Pred dvema letoma mu je zdravje opešalo in tako se je bil prisiljen odpovedati aktivnemu čebelarjenju. Vsa ta leta pa je ostal zvest član ČD Vuzenica. Radi smo

mu prisluhnili na občnih zbiorih in drugih srečanjih, na katerih nam je vedno postregel s svojimi bogatimi izkušnjami pri čebelarskih opravilih. Čebelarstvo tradicijo nadaljuje njegov sin, ki bo poskrbel, da se bo očetovo delo nadaljevalo tudi v prihodnjih rodovih. Na g. Andriča nam ostaja lep spomin in hvaležnost za vse trenutke, ki jih je delil z nami.

ČD VUZENICA, Franc Peruš

FRANC RIŽNAR

Na pragu poletja 2000 smo z žalostjo v srcih k zadnjemu počitku pospremili ljutomerskega čebelarja Franca Rižnarja. Rodil se je leta 1928 v Stroči vasi pri Ljutomeru. Že v rani mladosti se je zaljubil v čebele, saj sta z očetom dolga leta skupaj čebelarila v domačem kraju. Ko si je Franček ustvaril družino, se je preselil v Ljutomer ter si tam postavil hišo in ob njej tudi čebelnjak. Leta 1947 je postal član Čebelarstva društva Ljutomer in se v okviru tega tudi strokovno usposabljal, zlasti na področju bolezni čebeljih družin. Svoje izkušnje je rad posredoval mladim čebelarjem, zato si je pridobil številne prijatelje, ki so mu radi prisluhnili in ga spoštovali. Bil je tudi član društvenega upravnega odbora in dolga leta gospodar društva. Za svoje delo je prejel številna priznanja in odlikovanja. A bolezen ga je prehitro vzela tako nam čebelarjem in njegovi družini kot tudi čebelam, ki so med njegovo boleznijo že pridno nabirale spomladanski med. Čebelarji smo mu hvaležni za vso pomoč in skrb, zato ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Ljutomer

KARL MLAČNIK

Pomladno sonce je vztrajno prebujalo naravo in vse, kar je povezano z njo. Ni pa več moglo prebuditi Korija, kakor smo ga klicali prijatelji. Radostna pesem čebel pred čebelnjakom je postajala vedno bolj oddaljena ...

Rodil se je leta 1920. Željo po čebelarjenju je uresničil leta 1947. S čebelami je ostal povezan vse dotlej, dokler mu je to dopuščalo zdravje. Rad je pomagal tudi v društvu in je od leta 1970 do 1987 opravljal različne naloge v društvenih odborih. Za njegovo nesebično delo smo se mu skušali oddolžiti s priznanjem in odličjem Antona Janše III. in II. stopnje.

Čebelarji ČD Črna ga bomo kot soseda čebelarstva doma in dobrega čebelarja ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Črna na Koroškem

ALOJZ BRIŠKI

Maja 2001 smo se na ljubljanskih Žalah poslovili od čebelarja Alojza Briškega. Rojen je bil leta 1927. Vsa leta svojega čebelarjenja je bil dejaven tudi v Čebelarstvu društva Kamnica-Brestanica, en mandat pa je bil celo predsednik društva.

Za svoje delo je leta 1987 prejel društveno priznanje, leta 1995 pa še odličje Antona Janše III. stopnje.

Imel je manjše, toda vzorno urejeno čebelarstvo. Leto dni pred smrtjo je moral po priporočilu zdravnika zaradi bolezni čebelarjenje opustiti.

Za vse opravljeno delo za razvoj in obstoj slovenskega čebelarstva se mu vsi čebelarji, posebej še člani našega društva, pristrčno zahvaljujemo.

Spoštovanega prijatelja in skrbnega čebelarja bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo Kamnica-Brestanica

SLAVKO CMREKAR

V prvih dneh letošnjega cvetočega maja smo se na ljutomerskem pokopališču poslovili od dolgoletnega člana, 68-letnega Alojza – Slavka Cmrekarja. Vse življenje je bil velik ljubitelj narave. Po poklicu je bil mizarjski mojster, ljubiteljsko pa se je ukvarjal s čebelarjenjem in ribarjenjem.

S čebelarstvom se je aktivno ukvarjal od svojega desetega leta, ko mu je stric podaril prvi panj, in ni odnehal, dokler so mu to dovoljevale moči. Ko se je poročil, si je kupil čebelnjak, ki ga je obnavljal in dograjeval do upokojitve. Takrat si je sam izdelal čudovit nov čebelnjak z večjim številom panjev, vendar v njem ni čebelaril več kot deset let. Že leta 1987 je prejel odličje Antona Janše II. stopnje za zasluge pri razvoju slovenskega čebelarstva. Bolezen mu je preprečila še številne načrte, ki jih je imel s čebelnjakom.

Čebelarstvo društvo Ljutomer

Vabilo in pogoji za prijavo na 3. ocenjevanje medu v Semiču

Spoštovani čebelarji, pred vami je tudi letos razpis za prijavo na ocenjevanje medu v Semiču. To ocenjevanje ima vsako leto večji pomen in je že preraslo regionalne meje. Lani smo ocenili več kot osemdeset vzorcev iz vse Slovenije, zato upravičeno upamo, da bo tako tudi letos. Poleg tega da bomo najboljše ocenjenim vzorcem podelili bronasta, srebrna in zlata priznanja, bomo vsaj enemu najboljše ocenjenemu vzorcu omogočili nastop na mednarodnem ocenjevanju medu v Italiji. Tudi letos bomo poskrbeli, da vam z nami na podelitvi ne bo dolgčas. Sicer pa bomo podrobnejše informacije o dogajanju posredovali vsem, ki se boste udeležili ocenjevanja.

Pogoji za prijavo:

- Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak organiziran čebelar, član ČZS.
- V ocenjevanje vsak čebelar odda po en vzorec medu iste sorte.
- Vzorec je treba oddati v dveh kozarcih po 0,5 kg, zaprtih s kovinskim pokrovom.
- Vzorec mora biti opremljen z nalepko, na njej pa mora biti označena sorta medu, točen naslov čebelarja, izjava, da so med nabrale njegove čebele in da je med slovenskega izvora (napišite pašni okoliš).
- Ob oddaji vzorcev je treba poravnati pristojbino za ocenjevanje v višini 2500 SIT za vsak posamezen vzorec.
- Vzorce lahko pošljete tudi po pošti na naslov g. Jože Sever Semič 7c, 8333 Semič, tel. (07)306 75 40. Vzorce bomo zbirali od **24. septembra 2001** do **8. oktobra 2001**. Pošiljki priložite tudi fotokopijo položnice o plačani pristojbini na žiroračun ČD Semič, št. 52110-678-31819.
- Zbiranje vzorcev za bližnje čebelarje bo **6. in 7. oktobra 2001** pri g. Jožetu Severju, Semič 7c. Ob oddaji vzorcev je treba poravnati tudi pristojbino 2500 SIT.
- ČD Semič se zavezuje, da bo v skladu s pravilnikom o ocenjevanju medu zagotovilo tajnost vzorcev, zbranih za ocenjevanje, in tudi tajnost podatkov o vzorcih med ocenjevanjem To bo **13. oktobra 2001**.
- Rezultati ocenjevanja bodo objavljeni najpozneje **27. oktobra 2001**. Na ta dan bo ob 17. uri podelitev priznanj za najboljši med (točen kraj podelitve bo pisno sporočen vsakemu udeležencu skupaj s sporočilom o rezultatih ocenjevanja).
- ČD Semič bo med, zbran z vzorci za ocenjevanje, po preteku roka za pritožbe podarilo eni izmed humanitarnih organizacij.

NAJ MEDI!

Upravni odbor ČD Semič

ČEBELARSKA OPREMA

iz nerjaveče INOX pločevine

- ▶ posode od 30 kg do 700 kg
- ▶ točila za med
- ▶ cedila za odcejanje medu
- ▶ posode za medico
- ▶ izdelki po naročilu

ZA DRUŠTVA DODATNI POPUSTI!!!

DOMETAL

KOVINSKI IZDELKI & INOX OPREMA
TEL.: 05/368-16-21, 05/386-80-287
FAX: 05/386-16-22

VZREJA MATIC – JOŽE HERBAJ – TURNIŠČE

NAROČILA SPREJEMAM PO TELEFONU, (02) 572 14 70 in 041 214 980.

JOŽE HERBAJ, Nedelica 29, 9224 Turnišče

Matice pošljemo tudi po pošti.

JOŽE RIHAR s.p.

Čebelarstvo in izdelava čebelarске opreme

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarске lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice).
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače po konkurenčnih cenah – priporočajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličene), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike ...
- Izdelujemo satnice in od 1. oktobra do 30. aprila kuhamo voščine.
- Izdelujemo plastična razstojšča za AŽ panje.

Prepričajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov. Čebelarška društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42

1356 Dobrova – tel./faks: 01/364 11 06, GSM 031 351 964

SEZNAM TRGOVIN, V KATERIH SO ČEBELARJI – IMETNIKI ČLANSKE IZKAZNICE – SEPTEMBRA UPRAVIČENI DO POSEBNIH POPUSTOV PRI NAKUPIH

Ker se je Čebelarstva zveza Slovenije odpovedala dohodku od oglasov, ki jih objavljamo v reviji Slovenski čebelar, v korist čebelarjev članov, **lahko** vsi člani društev, ki prejemajo revijo Slovenski čebelar, **pri nakupih s posebno člansko izkaznico v čebelarskih in drugih trgovinah uveljavljajo do 10-odstotne popuste.**

Vse čebelarje in predvsem vodstva društev prosimo, da s to ugodnostjo, ki jo ČZS ponuja svojim članom, seznanijo vse nečlane in »družinske člane«.

TRGOVINE S POPUSTI V MESECU SEPTEMBRU:

1. APIS M & D, d.o.o., Čuža 7, VRHNIKA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT le na sedežu podjetja.
2. ČEBELARSKA ZVEZA MARIBOR, Tyrševa ul. 26, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme in drobnega pribora v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.001 SIT.
3. LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o., Zupanova 1, ŠENČUR, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.001 SIT le na sedežu podjetja.
4. MEDEX INTERNATIONAL, d.d., Linhartova 49a, LJUBLJANA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme v vrednosti do 9.999 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.000 SIT.
5. JOŽE RIHAR, s. p., čebelarstvo in izdelava čebelarske opreme, Gabrje 42, DOBROVA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT.
6. VELETRGOVINA VEMA eksport – import, d.d., Tržaška cesta 65, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust za nakup v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust za nakupe v vrednosti več kot 10.001 SIT v prodajnih enotah Cash & Carry v trgovskem centru BDC, Tržaška 65, Maribor, na oddelkih čebelarske embalaže, gostinske in trgovske opreme, trgovine s tekstilom in galanterijo ter na oddelku Deteljica – darilni bazar.
7. ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE – Prodajalna Čebelarna, Gosposka 3, CELJE, daje imetnikom veljavne čebelarske izkaznice 3-odstotni popust pri nakupu repromateriala v vrednosti več kot 5.001 SIT in 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.
8. CERES d.o.o. – Trgovina Martjanci, Mirna 14, MURSKA SOBOTA, daje imetnikom veljavne čebelarske izkaznice 5-odstotni popust pri gotovinskem plačilu v vrednosti več kot 5.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 15.000 SIT.
9. KGR Rakovec s.p., Gunceljska c. 28/a, LJUBLJANA-ŠENTVID, daje imetnikom veljavne čebelarske izkaznice 5-odstotni popust pri gotovinskem plačilu v vrednosti več kot 4.000 SIT in 8-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.

Čebelarstva zveza Slovenije

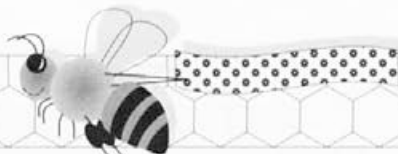

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Ponujam vam nakladne panje AŽ mere, združljive z LR panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane – melicitozne mane (podnica je združljiva z LR nakladami); po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. Izdelujem tudi vse vrste satnikov.

PETER ZAKRAJŠEK s.p.,

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana – Vižmarje,
tel.: (01) 512 62 51

ZARADI opuščanja čebelarstva ugodno prodam: 20 AŽ panjev, skoraj novo točilo za med in 2 soda s pipo, emajliran sod za med, ometalnik, podstavek, stojala za satje, robniče, satje in čebelarstvo orodje ter pribor, ☎ 01 505 82 37 okoli 12. ure.

PRODAM sodoben električni topilnik za vosek za 23.000 SIT, ☎ 02 331 64 35.

PRODAM točilo na 4 sate, ☎ 01 836 13 07.

PRODAM 18 naseljenih 10 S AŽ panjev, cena 15.000 SIT/kos, ☎ 031 381 881 ali 05 726 24 70 po 20. uri.

PRODAM zaradi bolezni 70 čebeljih družin na avtobusu TAM, ☎ 05 302 80 85.

PRODAM zaradi bolezni čebele na tovornem vozilu z vso opremo, ☎ 02 541 12 16.

PRODAM prevozni čebeljak TAM 125T, letnik 79, dobro ohranjen, ☎ 041 853 412.

PRODAMO čebele, ☎ 05 366 59 21 ali 05 652 80 93.

PRODAM mlade matice ter cvetlični in hojev med, ☎ 05 714 25 34 ali 040 550 051.

PRODAM ugodno močne in zdrave čebelje družine z letošnjimi maticami na AŽ satju s panji ali brez, ☎ 01 897 11 18.

PRODAM 5 AŽ družin na 7 ali 10 S, ☎ 04 251 13 03.

PRODAM čebeljak in 24 AŽ 10 S – Resnik ☎ 07 814 40 69.

KUPIM akacijev med in cvetni prah, ☎ 04 513 27 36.

PRODAM 80 naseljenih AŽ panjev (izdelava Japel – Vrhnika) z dvojnimi pitalniki. Čebele so zdrave in močne, ☎ 01 786 49 52 in GSM 041 601 060.

PRODAM medovita okrasna drevesa, grmovnice in sadike žive meje, ☎ 041 929 562 in 04 514 13 97.

PRODAM dvajset čebeljih družin na 7S AŽ, ☎ 041 621 426.

PRODAM 24 čebeljih družin s panji, ☎ 02 583 18 24.

PRODAM TAM 5500 registriran do marca 2002 s 66 AŽ naseljenimi panji ali zamenjam za manjši tovornjak z največ 30 AŽ panji, ☎ 01 836 10 66 in 031 836 213.

PRODAM 30 zdravih čebeljih družin na AŽ satih. Frankovič Martin, Leskovec, Nova pot 2, ☎ 07 492 74 64 ali 041 226 308.

PRODAM prevozni čebeljak s pogonom na prednja kolesa z 52 AŽ naseljenimi panji in panjsko tehtnico. Medišča so polna za točenje, ☎ 05 301 11 39.

RAZPIS

Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo, Katedra za vrednotenje živil v sodelovanju s Čebelarstvo zvezo Slovenije oz. Komisijo za blagovno znamko Slovenski med kontrolirane kakovosti organizira

SEMINAR ZA PREGLEDNIKE MEDU

Kraj: Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo, Katedra za vrednotenje živil, Jamnikarjeva 101, Ljubljana

Čas: 1. seminar: 10. in 11. oktobra 2001, izpiti 20. oktobra 2001

2. seminar: 16. in 17. novembra 2001, izpiti 24. novembra 2001

Število udeležencev: Največ deset za vsak seminar

Prijave: ČZS, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, do 20. septembra 2001 za prvi seminar in do 20. oktobra 2001 za drugi seminar

Ker je številni kandidatov omejeno, bo komisija KBZ kot merilo za izbiro kandidatov upoštevala predvsem to, da bodo ti s čim več različnih območij Slovenije, sicer pa sta pomembni tudi velikost čebelarstva društva in oddaljenost do prvega sosednjega čebelarstva društva, v okviru katerega že deluje tudi preglednik za med. O izbiri bodo kandidati pravočasno obveščeni. Podrobnejše **informacije** dobite v tajništvu ČZS.

Komisija za KBZ pri ČZS

IVAN HROVAT – 80-LETNIK

Čebelarji prijatelji čestitamo **IVANU HROVATU** za visok jubilej – osemdesetletnico, ki jo je praznoval v krogu svojih dragih junija letos.

Hvaležni smo mu za njegovo delo v čebelarški organizaciji v Novi Gorici, v kateri je deloval od leta 1953 dalje in ima velike zasluge skupaj s še nekaterimi čebelarji, za njen obstoj in razvoj. Tako kakor ob 70-letnici mu kličemo še na mnoga leta.

Čebelarji prijatelji

VZREJA MATIC BUKOVŠEK – Z NAJDALJŠO TRADICIJO V SLOVENIJI

Ponujamo vam kakovostne, označene ter doma in v tujini priznane matice. Vzrejamo čiste kranjske sivke od izbranih maticarjev pod nadzorom KiS. Matice dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu:

ALOJZ BUKOVŠEK – Golo Brdo 19, 1215 Medvode, ☎ 01 – 361 24 28

**APIS M & D d.o.o.
MARKO DEBEVEC**

**ČUŽA 7
1360 VRHNIKA
tel., faks: (01) 755 12 82**

**Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure
PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH**

NOVO!

**AŽ panji 10-, 7- in 5-satni.
Kakovostna izdelava po ugodni ceni.**

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI

- Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti. Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.

CERES d.o.o.

Mirna 14, 9000 Murska Sobota

TRGOVINA MARTJANCI

tel.: 02 548 16 39, GSM: 041 882 871

NOVO!
*Specializirana trgovina
s čebelarskim materialom*

Po ugodnih cenah ponujamo ves čebelarski material. Imetnikom čebelarskih kartic omogočamo 5-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu v vrednosti več kot 5.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 15.000 SIT.

Vsako drugo in četrto sredo v mesecu od 8. do 10. ure nasveti Jožeta MATAVŽA, dr. vet. med.

Po dogovoru dostavimo čebelarski material na dom oziroma na sedež ČD. Ob delavnikih je trgovina odprta od 8. do 16. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure.

Se priporočamo!

Vzreja matic **DARKO GRM**

Ugodna cena!

Hude Ravne 1 – Dole pri Litiji

tel.: (01) 897 21 45 – GSM: 041 900 606

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
- Ponujamo vam tudi matičnike črne barve za pridobivanje matičnega mlečka ali za vzrejo matic.

Vzreja matic

ČEBELARSTVO KAPUN

Mirna 14, 9000 Murska Sobota
GSM 041 882868

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem osebno ali po pošti.

ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE, z.o.o.

Prodajalna "ČEBELARNA"
3000 CELJE, Gosposka 3
Tel: (03) 544 17 23
apis_styria@hotmail.com

V trgovini lahko dobite ves čebelarški repromaterial:
- panje, opremo, zaščitno opremo, hrano za čebele.

Odkupujemo vse čebelje pridelke po ugodnih cenah.
Trgovina je odprta
ob ponedeljkih, torkih, četrtek in petkih
od 8. - 15. ure, ob sredah pa od 9. - 12. in od 15. - 18. ure.
Odprta je tudi vsako prvo soboto v mesecu od 8. - 12. ure.

Se priporočamo !

Odkupujemo tudi
ČEBELJE DRUŽINE
za izvoz v EU !

Prve čebelje družine
kranjske sivke,
prodane po 70. letih v Francijo !
s sodelovanjem Lojze in Remy Ivanec
SC LA CARNIOLE
www.apiphyt.com/carnica

Ugodno — kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ 01 562 17 22

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah: 720 ml (grlo Ø 82 mm) po **31,70 SIT/kos.**, pakirani po **35,20 SIT/kos.** 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **26,18 SIT/kos.**, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po **13,10 SIT/kos** in 0,66 mm po **10,70 SIT/kos.**

Po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

KGR Rakovec s.p.

Gunceljska c. 28/a, 1210 Ljubljana-Šentvid

tel./faks: (01) 512 46 77 – GSM 041 639 658

www.kgr-sp.si, e-pošta: kgr@kgr-sp.si

ČEBELARSKA OPREMA IN DROBNI PRIBOR

- LOVILEC ROJEV AŽ, LR, ŽICA ZA ŽIČENJE
- SMUKALEC CVETNEGA PRAHU 280, 330 mm
- VILICE, KLEŠČE ZA SATNIKE, MATIČNE KLEŠČE
- MATIČNE REŠETKE HANEMAN, ŽIČNE AŽ, LR
- AVSTRALSKE SPONKE, ZAPAHI 2/2 MALI, VELIKI, ZAPAHI L-D
- RAZSTOJŠČA AŽ 5-15

GOTOVINSKI NAKUP: 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 4.000 SIT, 8-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT **Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO.**

ODPRTO OD 8. DO 14. URE (ponedeljek – sobota) oziroma po dogovoru po tel. 041 639 658.

Naročeno blago vam lahko pošljemo z Door to Door.

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA, TEL.: 01/755 13 17

GSM: 041 420 200

V ZALOGI:

- panji AŽ (9s, 10s, 12s)
- prašilčki (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Frančič
- distančni vložki
- vehe za povezavo AŽ panjev
- trietažni AŽ (10 s)
- AŽ Kozinc 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev.

NOVO: Pri nakupu 10 panjev vam podarimo prašilček.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana.

Tel.: tajništvo (01) 421 79 40, uredništvo: (01) 421 79 45 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 426 13 35,

e-pošta: cebelarska.zveza.slo@siol.net.

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Jože Babnik, inž. agr., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko - Rogelj, Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., čebelarji mojster Franci Marolt in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2001 za nečlane je 7.200,00 SIT. Posamezna številka stane 600 SIT za člane oz. 650 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 6.000 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglasi: Cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žirorazpisa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636, davčna številka: 81079435.

Priprava za tisk: Prepress d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Ljubljana d.d., Ljubljana.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

Točimo sladkorno raztopino Frutasun Q 85

PRIPOROČILA ZA UPORABO SLADKORNEGA SIRUPA FRUTASUN Q 85

Sladkorni sirup FRUTASUN Q 85 vsebuje v suhi snovi:

- 20% glukoze,
- 80% fruktoze,

Priporočamo, da sladkorni sirup hranite pri najbolj idealni temperaturi, t.j. 18°C.

Sladkorni sirup **FRUTASUN Q 85** zaradi visokega deleža fruktoze **ne kristalizira.**

- Razmerje:
- 76% suhe snovi
 - 24% vode

Za mešanje sladkornega sirupa **FRUTASUN Q 85** s sladkorjem priporočamo:

VARIANTA A: KRMA ZA BREZPAŠNO OBDOBJE

Razmerje suha snov : voda - 1 : 1

Na primer: Za pripravo 30 kg raztopine za krmo.

Če želite dobiti najprimernejše razmerje sirupa dodajte:

- 1/3 sladkornega sirupa **FRUTASUN Q 85** v tem primeru 10kg
- 12,6 kg vode (12,6 litra vode)
- 7,4 kg sladkorja

VARIANTA B: ZIMSKA KRMA

Razmerje suha snov : voda - 2 : 1

Na primer: Za pripravo 30 kg raztopine za krmo.

Če želite dobiti najprimernejše razmerje sirupa dodajte:

- 1/3 sladkornega sirupa **FRUTASUN Q 85** v tem primeru 10kg
- 7,6 kg vode (7,6 litra vode)
- 12,4 kg sladkorja

Kje nas lahko najdete ?

**Možnost naročanja
prodajnih artiklov
(po telefonu, faksu,
e-pošti) po povzetju,
na vaše stroške.**

Ponujamo vam sladkor po ugodnih cenah

**Velika izbira kartonske, steklene in
plastične embalaže po ugodnih cenah**

